

ВІСНИК

VISSNIK

ГЕРМАНІЯ

диспільно ~ політичний місячник

PIK XXXI Ч. 5 (337)
YEAR XXXI № 5 (337)

ТРАВЕНЬ 1977
MAY 1977

ЦІНА 0.80 ЦЕНТІВ
PRICE \$0.80

ВІСНИК

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКАЇНИ

ЗМІСТ

В. Гут Кульчицький — Слово як зброя у наших часах	1
Поезії з України	3
Трагічна доля Юрія Шухевича	3
В. Давиденко — „Загадка смерти Сталіна”	4
Москва бойтесь відокремлення України	6
Кривава розправа з комуністами в Тайланді	7
Ів. Левадний — „Тріумф і вінець безсмертної краси...”	8
Перемога демократії в Індії	10
Зіновій Красівський — Думи (поезія)	11
В. Архілог — Чи детант просвалився?	12
За советською пресою	13
В. З-ко — „Голий бог”	16
Помер Олекса Грищенко	18
З діяльності АДУК в Америці	19
Алла Коссовська — Блакитна зірка (З далеких спогадів)	22
„Чистки” в Східній Німеччині	25
З листів до Редакції	29
Слово, яке нічого не означає	31
Панько Незабудько — Живущий Заглоба (фейлетон)	31
Куточок гумору	32
З життя Відділів	
Хроніка	

СВОБОДА НАРОДАМ! — СВОБОДА ЛЮДИНІ!

ВІСНИК

В. Гут Кульчицький

СЛОВО ЯК ЗБРОЯ У НАШИХ ЧАСАХ

Я на сторожі коло їх
Поставлю слово.

Тарас Шевченко

Значення слова, його силу, його вартість у боротьбі народу за свої права добре розуміли українські поети і письменники нової доби і тому розробляли цю тему у різних аспектах і завжди до неї поверталися. От, наприклад, писала Леся Українка:

Де поділіся ви, голосні слова,
Чом не станете ви, як на морі вали,
Не гукнете одважно до неба?

Знав про вагу слова у формі пісні і Богдан Хмельницький, і тому на початку повстання порозсилав по землях України кобзарів, щоб вони своїми піснями будили народ до боротьби.

І пригадується ще історія про поета-каліку. Було то чи не в часі Пелопонезьких воєн. Перед боєм одне із союзних міст Спарти приспало від себе як поміч тільки кривого, немічного поета-каліку. Для спартанців то була образа, бож у пошані в них були тільки здоров'я і фізична сила. Скоро, однак, вони свою думку на вартість тієї помочі змінили, бо співак-поет своїм співом викресав у спартанських вояків такий запал і таке завзяття, що вони, як гурган, вдарили на кількаратно сильнішого ворога — і перемогли його.

Зловживання і здоровий інстинкт

Ta, як і всяка зброя, слово однаково служить і добрим людям, і злим; використовується воно для осягнення як знеслих, шляхетних стремлінь, так і темних, шкідливих задумів. А тепер сила його значно зросла із розвитком техніки і майже змонополізувала його як зброю професія журналістична: всі оті репортери, кореспонденти, колумністи, редактори. I не завжди використовують її для добрих цілей. Найбільш драматичним прикладом зловживання

словами журналістами була війна у В'єтнамі. Співробітник англійського ліберального щоденника „Гардіян” писав, що „тисячі кореспондентів працювали у Південному В'єтнамі, і інстинкт південних в'єтнамців говорив їм, що американська і західня преса в цілому працювала проти їхніх інтересів і повинна бути викинена. Та залежність Сайгону від ЗСА змушувала їх скреготати зубами і мовчати”.

Про шкідливе, руйнице ке використовування слова ліберальними журналістами розповів також редактор В. Давиденко у статті „Розумні ідіоти” і комуністична агентура” („Вісник”, січень 1977). Починаючи Вогергейтом, який, фактично, був частиною в'єтнамської драми, почерез атаки на СіАЙЕЙ, ЕфБіАЙ і поліцію, аж до дискредитації історичних постатей, змалював він там темну картину американської дійсності. Та наприкінці висловив віру у „здоровий інстинкт самозбереження американського народу”. I зараз вичувається, немов би то той інстинкт почав діяти із перебранням влади новою адміністрацією.

Як один із проявів дії того інстинкту можна вважати становище С. Л. Солдбергера, постійного колумніста „Нью Йорк Тайму”, яке він зайняв 27 лютого ц.р. у своїй тижневій колумні „Закордонні справи”. Ствердживши, що „роля преси є етична відповідальність поодинокого журналіста є справами, які трактуються по-різному різними урядами в залежності від їхньої ідеології”, він переходить до опису комуністичних режимів. А вони „вірять, що обов'язком засобів комунікації є пропагувати урядову лінію й ігнорувати всякі відхилення від тої лінії. Єдиний аспект марксистської преси який ми вважали б як вільний — це друкування обурень на затримки чи викривлення адміні-

“яще як він зможе навіть дістати сім’ю, але та буде здатна відмежитися від нього”, — сказав старий інспектор. «Але як та буде здатна відмежитися від нього, то він зможе погано зробити її».

— Кожен інший підозрюєтиме, що якщо він знайдеться тут, то він засуджений. Але якщо я буду засуджений, то він засудить мене за супроводженням дівчини.

— Ти вже відомий підозрюему, — сказав Роман. — І якщо ти хочеш, щоб я відпустила тебе, то ти повинен відповісти на мої питання.

— Я розумію твою погану відповідь, — сказав Роман. — Але я тишила тебе, що я не знаю, чому ти зробив таке. Я розумію твоє відповідь, але я не знаю, чому ти зробив таке. Я розумію твоє відповідь, але я не знаю, чому ти зробив таке. Я розумію твоє відповідь, але я не знаю, чому ти зробив таке. Я розумію твоє відповідь, але я не знаю, чому ти зробив таке. Я розумію твоє відповідь, але я не знаю, чому ти зробив таке. Я розумію твоє відповідь, але я не знаю, чому ти зробив таке. Я розумію твоє відповідь, але я не знаю, чому ти зробив таке. Я розумію твоє відповідь, але я не знаю, чому ти зробив таке. Я розумію твоє відповідь, але я не знаю, чому ти зробив таке. Я розумію твоє відповідь, але я не знаю, чому ти зробив таке. Я розумію твоє відповідь, але я не знаю, чому ти зробив таке.

— Я розумію твоє відповідь, — сказав Роман. — Але я тишила тебе, що я не знаю, чому ти зробив таке. Я розумію твоє відповідь, але я не знаю, чому ти зробив таке. Я розумію твоє відповідь, але я не знаю, чому ти зробив таке. Я розумію твоє відповідь, але я не знаю, чому ти зробив таке. Я розумію твоє відповідь, але я не знаю, чому ти зробив таке. Я розумію твоє відповідь, але я не знаю, чому ти зробив таке. Я розумію твоє відповідь, але я не знаю, чому ти зробив таке. Я розумію твоє відповідь, але я не знаю, чому ти зробив таке.

— Я розумію твоє відповідь, — сказав Роман. — Але я тишила тебе, що я не знаю, чому ти зробив таке. Я розумію твоє відповідь, але я не знаю, чому ти зробив таке. Я розумію твоє відповідь, але я не знаю, чому ти зробив таке.

Людина, яка відповідає за

попри те, що вона дуже хорока.

— Я розумію твоє відповідь, — сказав Роман. — Але я тишила тебе, що я не знаю, чому ти зробив таке.

— Я розумію твоє відповідь, — сказав Роман.

— Я розумію твоє відповідь, — сказав Роман. — Але я тишила тебе, що я не знаю, чому ти зробив таке.

— Я розумію твоє відповідь, — сказав Роман. — Але я тишила тебе, що я не знаю, чому ти зробив таке.

— Я розумію твоє відповідь, — сказав Роман. — Але я тишила тебе, що я не знаю, чому ти зробив таке.

— Я розумію твоє відповідь, — сказав Роман. — Але я тишила тебе, що я не знаю, чому ти зробив таке.

— Я розумію твоє відповідь, — сказав Роман. — Але я тишила тебе, що я не знаю, чому ти зробив таке.

— Я розумію твоє відповідь, — сказав Роман. — Але я тишила тебе, що я не знаю, чому ти зробив таке.

— Я розумію твоє відповідь, — сказав Роман. — Але я тишила тебе, що я не знаю, чому ти зробив таке.

— Я розумію твоє відповідь, — сказав Роман. — Але я тишила тебе, що я не знаю, чому ти зробив таке.

— Я розумію твоє відповідь, — сказав Роман. — Але я тишила тебе, що я не знаю, чому ти зробив таке.

— Я розумію твоє відповідь, — сказав Роман. — Але я тишила тебе, що я не знаю, чому ти зробив таке.

— Я розумію твоє відповідь, — сказав Роман. — Але я тишила тебе, що я не знаю, чому ти зробив таке.

— Я розумію твоє відповідь, — сказав Роман. — Але я тишила тебе, що я не знаю, чому ти зробив таке.

ПОЕЗІЇ З УКРАЇНИ

ІДУТЬ ДО ДОМУ ВМИРАТИ

Ідуть додому вмирати
стишенні вже діди,
в світ, де співала мати,
в край, де цвіли сади,
в ірій, де так крилато
дух злітав молодий.

Десь нуртували соки,
світ десь наосліп пер,
шторми якось високі
вилилися в НТР.

Як міражі дитинства
десь розплілось село,
вітрусилося дочиста
і капрон одягло.

рівнянні з цілістю населення. Та Г. Сміт і підкреслює, що „іхня важливість лежить не в числі, а в моральній силі їхніх голосів... Для Кремлю навіть обмежене відхилення викликає серйозне затурбовання, бо воно порушує ідеологічну монополію комуністичної партії і її політичну контролю”. Тут він покликається на „українського опозиціонера Валентина Мороза, який сказав: „Дуже важливим є примусити мовчати людину, яка перша закричить „король гойлій”, ще поки інші підхоплять оклик”.

Спиняється далі Г. Сміт на питанні ролі західних кореспондентів у розповсюджуванні поглядів тих, що з таких чи інших причин протестують. „Однією із дразливих турбот для колосального советського апарату безпеки в останніх роках, — твердить він, — була і є сітка „негайної перегри” (instant replay). Дисиденти передають західнім репортерам у Москві заяву, ті передають її на Захід, тут вона підхоплюється радіовими передачами і пересилається назад для советських слухачів. Періодично советська поліція піднімає кампанію, щоб залякати найбільш активних дисидентів і найбільш відважних репортерів, пробуючи в такий спосіб перервати ту першу вітальну ланку в сітці”.

Їм очевидно покищо це не вдається; сітка працює і слово протесту далі гомонить. Та багато ще треба докласти зусиль людям доброї волі, щоб воно опинилося виключно в арсеналі борців за відвічні права народів і людей.

Десь, як води зростали
дочки чиєсь, сини.
Десь... коли тут згасали
і марили вічні сини.

Німан, Куру і Дон,
сини про Волинь, Карпати,
спіжні верхи Аракату,
вітер з балтійських дюн.

Десять, двадцять, чверть віку,
тридцять, геть без кінця,
Боже, скільки ж то віку
ти нам одвів для життя?

Нові, все нові й однакі,
сірі, як стрічки кіно,
нові росли бараки,
новий підріс конвой.

Падали смілі і дужі,
Скнів дух юнацтва, чах,
і застигала байдужість
у споловілих очах.

Сміх біля рідної хати,
світ, де буяло, гуло,
край, де співала мати, —
може його не було?

Серце зсущили грati,
будні дротів, могил,
ідуть додому вмирати
або — в чужі сніги.

Свген Сверстюк

ТРАГІЧНА ДОЛЯ ЮРІЯ ШУХЕВИЧА

До категорії старших політ'язнів, членів ОУН-УПА, яких молодий в'язні різних національностей з пошиною називають „партизанами” і які відсідкуть терміни по 25 і 30 років, належить Юрій Шухевич, що відбував драконівський 35-літній реченець лише за те, що він — син Головного Командира УПА ген.-хорунжого Т. Чупринки — Р. Шухевича.

Провиною Юрія Шухевича було тільки те, що він був сином і мав відвагу опертися домаганням КГБ, щоб відрікся від батька і тим засудив ідеї, за які його батько боровся. 21 серпня 1958 року, коли Юрія мали звільнити з тюрми, його засудили на дальших 10 років на основі фальшивого обвинувачення, що він вів серед в'язнів Владимірської тюрми пропагандистську агітацію. В поясненні до того присуду сказав Юрієві старший лейтенант КГБ поляк Гальський (він пише різні памфлети під іменем Клім Дмитрук), що „присуд безпідставний,

В. Давиденко

“ЗАГАДКА СМЕРТИ СТАЛІНА”

Автор книжки під цією назвою, що вийшла 1976 року в Німеччині, Абдурахман Авторханов народився на Кавказі. За національність чеченець. Закінчивши інститут червоної професури, займав у партії високі пости. В 1937 році був заарештований як „ворог народу” і просидів в ув'язненні до 1942 року. В 1943 році виїхав на Захід, де видав кілька книжок. Його „Технологія влади” привернула до себе загальну увагу советологів і була навіть перевидана в ССР Самвидавом.

П'ятнадцять років працював Авторханов над розв'язанням загадки смерті Сталіна і внаслідок дослідження численних офіційних і неофіційних документів прийшов до висновку, що Сталін помер не своєю смертю, а упав жертвою змови своїх найближчих „соратників”, членів Політбюро Берії, Маленкова, Хрущова і Булганина. Промотором цієї змови був Берія, найсильніша після Сталіна постать в советській гієрархії, наділена необмеженою владою — зловісна постать, якої боявся сам Сталін.

Головним стимулом, який спонукав цю чвірку грati „ва банк”, був також страх власної загибелі, бо Сталін на схилі свого віку підготував грандіозну чистку, що мала далеко певицтво ежовщину. Це була боротьба не на життя, а на смерть.

Прелюдією до цієї чистки був процес кремлівських лікарів, буцімто агентів англійської і американської розвідок, що в кремлівській

винесений на основі фальшивих зізнань, але з вашими поглядами, з вашими переконаннями ми не можемо вас випустити на волю”.

Як недавно повідомив Йосиф Мешенер, після перших 10 років ув'язнення Юрія, генеральний прокурор ССР Руденко власною руковою зробив напис на справі Юрія Шухевича такого жахливого змісту:

„Не может быть освобожден, так как является сыном ген. Шухевича” (не може бути звільнений, тому що він син ген. Шухевича).

Минулого року Юрій Шухевич зрікся советського громадянства, і то, мабуть, головна причина останнього засуду. Тепер він перебуває у Владимірській тюрмі.

лікарні отримали советських високопоставлених персон.

„У большевицької правлячої еліти, — пише Авторханов у передмові до своєї книжки, — було атросоване найелементарніше почуття колегіальної солідарності для врятування своїх окремих представників — хоча б заради власного порятунку. З цього скористав Сталін до війни на шляху до власної тиранії. З цього продовжував Сталін користати її після війни, аж поки найздібніший з його учнів — Берія — не перевершив свого вчителя. І якщо кожний із членів останнього сталінського Політбюро помер чи помре своєю смертю, то це завдяки тому, кого вони вбили — Берії. Якщо не відбулась „Велика чистка”, якщо тисячі людей були врятовані від чекістських куль, а мільйони — від концтаборів, то це, найпевніше, треба завдячувати також Берії. Це не було його ціллю, але це було його мимовільною заслугою”.

Коли Сталін вирішив зліквідувати свою „стару гвардію” — молотовців, — пише Авторханов, — апелюючи до „молодаї гвардії” — маленковців, Берія перший розгадав його стратегічний план — винищити всіх членів Політбюро за шаблоном 20-их і 30-их років: „стару гвардію” — з допомогою „молодаї гвардії”, „молоду гвардію” — з допомогою „висуванців”. Та Сталін прорахувався: його оточували тепер не ідейні простаки двадцятих років, не політичні евнухи тридцятих років, а його ж такі духові двійняки, виплекані ним самим, за його власним кримінальним способом мислення і дії. Але на висоті кримінального мистецтва вище від самого Сталіна стояв серед них тільки один Берія. На щастя, Бог позбавив Сталіна розуму в той самий момент, коли Він скерував його гнів в сторону Берії.

З незрозумілою необачністю Сталін зформулював сбивувачення кремлівських лікарів, що по суті було обвинуваченням всього очолюваного Берією апарату органів безпеки в потурannі змовникам і значить склероване безпосередньо проти Берії. Лаврентій Берія дуже добре знав Сталіна і долю своїх попередників. Сталінові тепер потрібна була його голова. Бе-

рія не мав ніяких інших засобів врятувати її, як позбавити самого Сталіна його голови.

Про роковану їм Сталіним долю добре знали і члени Політбюра. Недарма Булганін, виїжджаючи на виклик Сталіна, казав Хрущову, що він непевний, чи повернеться додому.

Після ліквідації Сталіна — чи то з допомогою повільно діючої отруї чи якимсь іншим способом — члени Політбюра побачили найбільшу для себе небезпеку в особі Берії, який зосередив у своїх руках всю владу і, без сумніву, плянував їх знищення. З чисто бандитською тактикою вони спільно з Берією виконали свій плян убивства Сталіна, а потім розправилися з Берією. А ще пізніше розправилися з Маленковим і Молотовим і Булганиним, уже не проливаючи кров, „висуванці”, яких очолив Хрущов, пізніше розправилися і з „мужицьким царем” Хрущовим, коли почав він творити свій власний „культ особи”. Тепер ми є свідками творення чергового „культу особи” Брежнєва, бо створена Леніним і розвинена Сталіним державно-політична система без „культу особи” існувати не може і кожний диктатор змінює наступного лише насильним способом. Є поважні причини твердити, що й смерть „великого” Леніна прискорив свого часу Сталін після того, як Ленін у листі, зверненому до з'їзду партії, зажадав його усунення.

Снуючи павутиння навколо Берії, Сталін не викидав на стіл усіх своїх козирів. Він знов напевно, що в 1918 році Берія належав до мусаватистської організації на Кавказі, а одночасно співпрацював з турецькою і англійською розвідками. Алеж міг він співпрацювати і як советський агент? Сталін пішов обхідною дорогою: він повів жорстоку чистку в Мінгрелії, складовій частині Грузії, де до переїзду до Москви ЦК партії очолював Берія. Тут підстав для обвинувачення Берії мав він подостатку. Але й з цього не користав до пори до часу. Мавши незрівнянний досвід в інкримінуванні всякого роду злочинів своїм „соратникам”, Сталін легко міг знайти причини для обвинувачення в смертельних гріхах і всіх інших членів Політбюра. Але головний удар по своїх уроčніх ворогах вирішив він завдати лише в розпалі „Великої чистки”, до якої старанно підготувався.

Головні розбіжності між Сталіним і Політбюром в міжнародній політиці стосувалися нової доктрини, вперше офіційно зформульованої на наступному, ХХ з'їзді — про „мирне співіснування в дусі Леніна”. Учні і „соратники” Сталіна вважали, що „мирне співіснування” соціалізму і капіталізму є, за Леніним, „генеральна лінія” совєтської зовнішньої політики. Сталін відповідав, що гасло „співіснування” вигадали ідеологи американського імперіялізму, щоб маскувати підготову третьої світової війни проти країн соціалістичного блюку. Сталін, насправді, у повній згоді з Леніним вважав, що „генеральна лінія” совєтської зовнішньої політики — це курс на світову проле-

ВЕЧІР ПАМ'ЯТІ ЕВГЕНА МАЛАНЮКА В НЮ ЙОРКУ

Захопами ГУ АДУК відбувся в Літературно-Мистецькому Клубі в Нью Йорку, в домі ОУВФронту, 18 березня ц. р. вечір пам'яті поета Евгена Маланюка.

З доповіддю про життєвий і творчий шлях народженого 80 років тому на Херсонщині видатного поета-вісниківця, автора „Влади”, „Землі й заліза”, „Земної Мадонни” та інших високоталановитих збірок, а також проникливих есеїв, який помер у Нью Йорку в 1968 р., виступав голова ГУ АДУК в Америці поет Леонід Полтава. Програму вечора виконали члени Ньюйоркського Відділу АДУК (заповіджений ЛМКлюбом доповідач ред. Михайло Островерха не зміг прибути): рецитаторка Марія Кудрин (кол. Матійць), актор Михайло Яблонський, який зразково доніс до майже ста слухачів Маланюкові поетичні шедеври „Влада”, „Київ” та ін., а світливець Осип Старостяк показав коротку (на жаль, ще далеко неповну, через обмеженість фондів в АДУК) серію прозірок про життєвий шлях сл. п. Евгена Маланюка. Між цими точками виступала обдарована студентка проф. Меланії Байлової, молода піяністка Марта Мачай, виконавши улюблені сл. п. поетом твори Бетговена, Ліста та інших композиторів.

Вечір відкрив голова ЛМКлюбу інж. Іван Жуковський, пов'язавши геніяльного поета України Тараса Шевченка — був же місяць березень — з дальшими його послідовниками, у тому числі і сл. п. Евгеном Маланюком. Програмою провадив Степан Крижанівський.

Між присутніми на вечорі були секретар ГУ ООЧСУ А. Соколик, д-р О. Соколішин, проф. д-р Вацик, проф. В. Савчак, маestro М. Черешньовський, поет Л. Лиман, письменник-гуморист І. Керницький, проф. Меланія Байлова та ін.

Н. Н.

Take three parts mutton & 6 ghee, strain & boil until it becomes like a thick cream. Add a pinch of saffron & a few drops of safflower oil. Mix well and add a few drops of rose water. This is a good medicine for piles.

MOCRBA BOTTCA RIJQRFPMJIEHHA YKPAIHN

На XIX столітті Бєлінський вже змінився. Тодіні багатій не збирає чайки, а погано відчувається в саду. Він відчуває себе винуватименим за те, що він не зміг зупинити війну. Але він відчуває себе історичним героям, який відстоїв правду та справедливість. Він відчуває себе винуватименим за те, що він не зміг зупинити війну. Але він відчуває себе історичним героям, який відстоїв правду та справедливість.

резня 1953 року, а насправді це мало місце 28 лютого. Помер він не на своїй кватирі в Кремлі, як сказано в „Урядовому повідомленні, а на своїй „дачі” в Кунцево. Це мало бути „алібі” для „чвірки”. Його сина Василя і дочку Світлану закликали до батька щойно 2 березня, коли він був уже непритомний. Лікарів не кликали до 2-го березня.

Присутні на „дачі” звернули увагу на дивну поведінку Берії коли Сталін помирає: червоний від схильовання, не можучи приховати радості, він довго і пильно дивився на обличчя Сталіна, а потім вибіг до сусідньої кімнати і закричав, щоб йому подали авто. „Чвірка”, як бандити після успішно закінченого „діла”, почали ділити між собою найвищі пости. Слух присутніх вразили слова Василя, які після того він не раз повторював: „Убили батька”. Очевидно, про підготовлювану змову вінчув від самого Сталіна.

Як знущання над Сталіним прозвучали слова Хрущова: „Ми зробили все, щоб поставити його на ноги”. Хоч ніхто з „чвірки” не зайшов у кімнату, де лежав конячий Сталін.

Дуже важливе, — пише Авторханов, — признання Хрущова: „Я був більше одвертій з Булганіним, ніж з іншими... Я спітав його: „Ти знаєш, яка ситуація витвориться, коли Сталін помер? Ти знаєш, який пост хоче зайняти Берія?” — „Який?” — „Він хоче стати міністром державної безпеки. Якщо він ним стане, то це початок кінця для всіх нас... Що б не сталося, ми абсолютно не повинні допустити цього...”

І змовники не допустили: після того, як тиран сконав, на засіданні в Кремлі відкликали Берію в сусідню кімнату і там застрелили. Хто? Маршал Тимошенко? Чи сам Хрущов?

В „Урядовому повідомленні” від імені ЦК КПСС і Ради Міністрів, опублікованому щойно 4 березня 1953 року, сказано: „Вночі проти 2-го березня у тов. Сталіна, коли він перебував у Москві на своїй кватирі, стався крововилив у мозок. Товариш Сталін утратив свідомість. Розвинувся параліч правої руки і ноги. Тов. Сталін утратив мову”. Про тяжку, смертельну недугу Сталіна повідомлено щойно на четвертий день. Повідомлення укладалося, маєтися, без консультації з лікарями, інакше Сталін

не втратив би спочатку свідомості, а потім мови.

5-го березня Сталін помирає. Тоді „наслідники” вдаються до нечесного заходу: вони створюють нову комісію академіків та професорів для підтвердження правильності діагнози хвороби Сталіна і правильності його лікування під керівництвом ЦК. Це Берія і його співучасники заручилися для себе свідоцтвом, щоб доказати свою непричетність до убивства „вождя”. Вони знали, що не тільки Василій Сталін буде твердити, що „вони вбили Сталіна”. Але саме те, що їм потрібне було таке свідоцтво, видає їх з головою.

Палацовий переворот проти Сталіна вночі з 28 лютого на 1 березня 1953 року, — пише Авторханов, — багато в чому нагадує палацовий переворот проти царя Павла I і його убивство вночі проти 12 березня 1801 року.

КРИВАВА РОЗПРАВА З КОМУНІСТАМИ В ТАЙЛЕНДІ

Раптом те, чого вже довго сподівалися в Бангкоку, сталося: стрілянина, суди лінча, підпалювання противників бензиною, забивання палицями... Через радіо населення повідомило: „Уряд неспроможний керувати країною... Не дайте Тайландові впасти жертвою комуністів”. У Тайланді проголошено військовий стан.

На чолі військової хунти став адмірал Сангад Шалорай, що відішов був на емеритуру, щоб зайнятися плеканням орхідей. Звертаючись до населення, він проголосив: „Тепер ви можете спати спокійно.”

Протягом дня 3000 комуністів виарештувано і ув'язнено в концентраційному таборі. Політичні партії заборонено. Запропоновано гостру цензуру. Членів комуністичних організацій військові суди засуджують на смерть. Проголошено поліційну годину. Сангад заявив, що конституція буде відновлена лише тоді, коли до цього буде підготовлений народ.

Монархічне правління короля Бумібола Андуладеї відрізнялося не тільки демократичними традиціями, як мілітарними путчами і корупцією. В розпалі в'єтнамської війни Америка виславила до тієї країни численні бомбардувальники і 5.00.000 війська. В 1973 р., коли війна в Індо-Китаї зближалась до кінця, бангкокські студенти повалили диктатора Танома Кітікагорна і зажадали стягнення з країни американських військ. Тоді в боротьбі 54 партій один уряд почав змінювати другий, і країна стала на грани хаосу.

Минулого місяця, коли екс-диктатор Таном після трирічного вигнання під виглядом буддійсько-

мод „Глоба́льна иннова́ція”, та під часу її відкриття. Головне місто, яке є центром розвитку науки та технологій, а також місце проведення виставок та конференцій. Іншими словами, це місто, де можна знайти всі ресурси для розвитку та підтримки науково-технічної та промислової діяльності.

Довгий час в Івано-Франківську вважалося, що він є лише промисловим центром, а не науково-технічним містом. Але за останніми роками ситуація почала змінюватися. Наукові та технологічні підприємства почали застосовувати модернізовані методи та технології, що сприяло зростанню економічного потенціалу міста. Особливу увагу була приділена розвитку комп'ютерних систем та інтернет-технологій.

Сучасні науково-технічні підприємства в Івано-Франківську використовують сучасні методи дослідження та розробки. Ось, наприклад, комп'ютерні системи, які дозволяють аналізувати великі обсяги даних та виявляти закономірності у них. Це дозволяє здійснювати точніший та ефективніший аналіз та прогнозування. Іншими словами, це означає, що науково-технічні підприємства в Івано-Франківську можуть працювати відповідно до сучасних підходів та методів, які використовуються в інших вузькоспеціалізованих містах. Це дозволяє здійснювати точніший та ефективніший аналіз та прогнозування. Іншими словами, це означає, що науково-технічні підприємства в Івано-Франківську можуть працювати відповідно до сучасних підходів та методів, які використовуються в інших вузькоспеціалізованих містах.

Однак, у сучасному світі, де переважає динамічна змінність та швидкість змін, важливо мати відповідну гнучкість та інноваційну здатність. Тому в Івано-Франківську зосереджено значний ресурс на розвиток науково-технічної інфраструктури та підтримку підприємств. Ось, наприклад, відкрито Науково-дослідницький центр фундаментальних досліджень та технологічний кластер, що створений з метою розвитку фундаментальної та прикладної науки та технологій. Цей центр

зосереджений на розвитку ядерної, космічної та біотехнологічної промисловості. Він має відмінні умови для працювання та розвитку науково-технічних підприємств. Тут можна знайти всі ресурси для розвитку та підтримки науково-технічної діяльності, відповідно до сучасних підходів та методів.

Також у місті збудовано кілька науково-технічних центрів, які використовують сучасні методи та технології, що сприяють зниженню витрат та підвищенню ефективності діяльності. Крім того, у місті працює величезна кількість приватних компаній, які використовують сучасні методи та технології, що сприяють зниженню витрат та підвищенню ефективності діяльності.

Однак, у сучасному світі, де переважає динамічна змінність та швидкість змін, важливо мати відповідну гнучкість та інноваційну здатність. Тому в Івано-Франківську зосереджено значний ресурс на розвиток науково-технічної інфраструктури та підтримку підприємств. Ось, наприклад, відкрито Науково-дослідницький центр фундаментальних досліджень та технологічний кластер, що створений з метою розвитку фундаментальної та прикладної науки та технологій. Цей центр зосереджений на розвитку ядерної, космічної та біотехнологічної промисловості. Він має відмінні умови для працювання та розвитку науково-технічних підприємств. Тут можна знайти всі ресурси для розвитку та підтримки науково-технічної діяльності, відповідно до сучасних підходів та методів.

Також у місті збудовано кілька науково-технічних центрів, які використовують сучасні методи та технології, що сприяють зниженню витрат та підвищенню ефективності діяльності. Крім того, у місті працює величезна кількість приватних компаній, які використовують сучасні методи та технології, що сприяють зниженню витрат та підвищенню ефективності діяльності.

Однак, у сучасному світі, де переважає динамічна змінність та швидкість змін, важливо мати відповідну гнучкість та інноваційну здатність. Тому в Івано-Франківську зосереджено значний ресурс на розвиток науково-технічної інфраструктури та підтримку підприємств. Ось, наприклад, відкрито Науково-дослідницький центр фундаментальних досліджень та технологічний кластер, що створений з метою розвитку фундаментальної та прикладної науки та технологій. Цей центр зосереджений на розвитку ядерної, космічної та біотехнологічної промисловості. Він має відмінні умови для працювання та розвитку науково-технічних підприємств. Тут можна знайти всі ресурси для розвитку та підтримки науково-технічної діяльності, відповідно до сучасних підходів та методів.

Також у місті збудовано кілька науково-технічних центрів, які використовують сучасні методи та технології, що сприяють зниженню витрат та підвищенню ефективності діяльності. Крім того, у місті працює величезна кількість приватних компаній, які використовують сучасні методи та технології, що сприяють зниженню витрат та підвищенню ефективності діяльності.

“ТИПОМ ФІ БІЛЕНІВ БЕЗСМЕРТОЇ КРАСИ...”

й на суходолі, громили гнобителів над Альтою, прославили своїми подвигами Жовті Води і Корсунь, „боролись з ляхами”, „різались з ордами”, „скородили списами московські ребра”.

Воля — це велике пориваюче слово, що активізує, піднісить, що за для неї варто віддати своє життя. Шевченко зображував, як воно зрушує і спрямовує на подивугідні вчинки величезнські маси людей.

В ім'я волі, щоб покласти край пануванню на рідних землях займанців-магнатів, іх хижих управителів і ненаситних лихварів-шинкарів, благословивши свої ножі в Мотронівському монастирі, через чигринські ліси нестримним потоком „повалили гайдамаки аж стогне діброва”. В їх могутньому русі бачив Шевченко надію на відродження української державності, давньої козацької слави.

Про країну, в якій панує „тільки одна воля, одна воля і щастя” мріяв молодий патріот Назар Стодоля, герой однойменного Шевченкового драматичного твору.

Але таку країну треба не лише досягти, а і охоронити, бо навколо є багато заздрісних сусідів, з яких не один радо хотів би заволодіти її багатствами. Не один такий хижак

... неситим оком
На край світу зазирає,
Чи нема країни,
Щоб загарбті і з собою
Взять у домовину.

Свобода поодинокої людини неможлива без свободи цілого народу, отже цілий народ має бути вільним, а тим самим і щасливим. Лише своя держава забезпечить народові вільне щасливе життя, необмежений національний розвиток, буйний розквіт рідної культури з усіма її своєрідними особливостями.

Шевченко безкомпромісово обороняє права народів світу на вільне існування. З великим співчуттям ставився він до поневолених, відсталих, недорозвинених народів, визнаючи кожному з них цілковите право на вільне, незалежне існування. Поет згадує народ „непробудимого Китаю”, що перебуває на низькому рівні освіти та економічного розвитку внаслідок зацікавлення в його відсталості інших держав, що користались з цього, як і панування чужої династії, яка не дбала за народне добро, а ари-

стократична верхівка мандаринів пригнічувала і визискувала народні маси без милосердя. Шевченко вірив у скорий кінець тієї несправедливості і в кращу долю китайського народу. Згадував поет і про народ „в Єгипті темному”, і про чабанів Інду та Євфрату і висловлював віру в їх ліпшу майбутність. Співчував він і „убогим киргизам”, перебуваючи серед них під час заслання.

Особливє співчуття висловлював Шевченко до слов'янських народів, роз'єднаних, спрямованіваних один проти одного за підступними вказівками сусідів-чужинців. В уста героя драми Микити Гайдая вкладає він палкий заклик: „Слов'яни! Нещасні слов'яни! Так нещадно і так багато пролито хороброї вашої крові міжусобними ножами. Невже вам вічно приречено бути іграшкою чужоземців? Прийде мудрий провідник з середовища вашого погасити полум'я роздору і злити воєдино любов'ю і братерством могутнє плем'я”.

Осپівував поет і національно-визвольну боротьбу чеського народу проти чужих займанців і героїчні змагання в обороні своєї свободи „лігтарів великих” — народів Кавказу і малював страшнє нищення їх домашніх вогнищ, традицій та ознак національного життя, що робила Москва під виглядом несення їм передової культури.

Втрату волі і заслання далеко поза межі батьківщини, в закаспійські пустелі тяжко переживав Шевченко. Колись 500 років перед тим розлучений з рідним краєм поет-вигнанець Данте линув думками до рідної Фльоренції, і згадки про щасливі часи, проведені в ній, та свідомість своєї відріваності і неможливості повернутись до рідного міста побільшували його страждання.

В нещасті
Той терпить вищу муку,
Хто нам'ятає радісні часи

— писав Данте.

Відріваний від України, Шевченко терпів подібні страждання:

Немас гірше як в неволі
Про волю згадуватъ, а я
Про тебе, воленько моя,
Оце нагадую. Ніколи
Ти не здавалася мені
Такою гарною молодою.

Думки про Україну, про рідний край, про втрачену свободу збільшували драматичні переживання Шевченка-бранця, але не могли захистити його переконань. Він карався, мучився, але не каявся.

Довгоочікувана свобода після десятилітньої неволі знову підносить Шевченка. Його віра в світле майбутнє батьківщини не захитається. Він очікує приходу на українські землі „Вашингтона з новим і праведним законом” і прогоркує, що ми його „діждемось таки колись”.

Алкід, герой поеми „Неофіти”, дисидент часів раннього християнства виступає полум'яним речником прав людини, її прав на свободу слова, думки, сумління і віри.

Встановлення волі на Україні поет розуміє, як прихід Правди, що знаменуватиме загальне щастя. Сліпі прозріють, німим відкриються уста, проллеться слово, як вода, „оживуть стежи озера”, пустелі преобразяться.

У близький прихід волі, що принесе зі собою щастя, непохитно вірив Шевченко і до кінця життя оспіував близький схід сонця, розуміючи під цим прихід свободи і щастя, прихід нових днів, сонячних, ясних, радісних, днів народного щастя.

В наші дні, скеровані вічно живими закликами Поета-Пророка до акції, до визвольного чину українські неподолені в краю і їх однодумці у вільному світі гасла „Свобода народам! Свобода людині!” поклали в основу своєї діяльності, стверджуючи за Шевченком, що лише свобода може принести людині і цілім народам повноту щастя, а користуватися її здобутками мають право всі без винятку народи, бо всі люди створені рівними і Творець обдарував їх певними, невід’ємними правами, до яких належать життя, свобода, здобування щастя, як це зазначено в Декларації Незалежності країни волі Америки. Заклики Шевченка в обороні людської гідності і прав людини, насто років випереджаючи постанови Об’єднаних Націй і конференції в Гельсінках у цій справі, не втрачають своєї живої сили, поки існує несправедливість на землі.

ЧИ ВИ ВИСЛАЛИ НЕРЕДПЛАТУ
НА 1977-Й РІК?

ПЕРЕМОГА ДЕМОКРАТІЇ В ІНДІЇ

Березневі вибори в Індії завдали дошкільного удару по стратегічному плянові Москви в Азії. Щораз тісніші контакти з Індією ніби забезпечували їй можливість оточити Китай з півдня та півночі і прибрati до своїх рук країну з 600-мільйоновим населенням. Тепер цей її плян провалився.

Прем’єр Індії Індіра Ганді багато чого завдячує Москві: економічну допомогу, що широким руслом пливла до Індії, підтримку у переможній війні з Пакистаном, розбудову індустрії.

Правлячи країною залізною рукою, Індіра Ганді щораз більше схилялася до диктатури, ув’язнюючи своїх політичних противників, забороняючи свободу преси і вислову, переслідуючи всіх незгідних з її політикою. Проте, не зважаючи на два врожайні роки, що в значній мірі піднесли добробут населення, невдовolenня проти неї серед не тільки інтелігенції, а й широких мас невпинно зростало. В її т.зв. Конгресовій партії, що 30 років стояла при владі, наростала опозиція, а всі інші партії тим часом консолідувались. Але чи найбільшою помилкою Індіри Ганді була ведена нею примусова стерилізація, що мала на меті стримати швидкий приріст населення.

Партія Конгресу у виборах до парламенту здобула менше як третину голосів. Навіть у своїй виборчій окрузі Індіра Ганді та її син, що мав бути її наступником, зазнали поразки і мусіла покинути пост прем’єр-міністра. Так само зазнали поразки майже всі члени її кабінету. На чолі уряду став тепер 81-річний філософ і аскет Морарджі Десаї три місяці тому звільнений з тюрми, де провів півтора року за гостру критику політики Індіри Ганді.

З двох комуністичних партій, що існують в Індії, просоветської і пропекінської, перша втратила всі здобуті на протязі довгих років позиції, діставши в парламенті з 542 місць лише 7, а друга пристала до опозиції і здобула 22 місця. Партія Конгресу з 22 стейтів Індії вийшли переможцем лише в п’ятьох.

Сенатор Даніел Мойніген, схарактеризувавши висновки виборів в Індії як „величезну подію”, заявив у Сенаті: „Ніщо, що сталося у Вашингтоні за останній рік, не матиме такого великого значення для Америки, як останні по-

дії в Нью Дейлі. Політична демократія знову може претендувати на ролю провідної сили в майбутній побудові світу. Тепер життєздатність громадянських свобод ще раз одержала підтвердження, відомін якого відчуватиметься в цілому світі".

Уряд Індіри Ганді фактично повалило село, де проживає більшість населення. Примусова стерилізація чоловіків у родинах, що мають двох дітей, викликала найгострішу негативну реакцію, і всі ті селяни, що звичайно віддавали свої голоси за Конгресову партію, відвернулися від неї. Переведення примусової стерилізації було найбільшою помилкою Індіри Ганді, яка її згубила. До поразки на виборах в немалій мірі спричинився також син Індіри, „злий дух” своєї матері, який мав на неї великий вплив у політиці, що вела країну до диктатури, до потоптання всіх демократичних свобод, що відштовхнуло від Індіри міську інтелігенцію.

Реакцію Москви на перемогу демократії в Індії можна було передбачити заздалегідь: московська „Правда”, офіціоз КПСС, назвала результати виборів „ділом рук капіталістів і февдалів”.

В ОДЕСІ ЗАРЕШТУВАЛИ ВАСИЛЯ БАРЛАДЯНУ. ИРИНА КАЛИНЕЦЬ У ЛЬВОВІ

З України наспіла вістка, що в перших днях березня органи КГБ арештували в Одесі Василя Барладяну, історика мистецтва, колишнього завідувача кабінету мистецтва при Одеському університеті та викладача етики й мистецтва в Одеському інституті інженерів флоту. Барладяну відомий зі свого „Звернення до всього християнського світу, до всіх людей доброї волі”, яке він написав у червні 1976 року і яке було поширене у Самвидаві. У „Зверненні” він повідомляв, що його звільнини з праці і обвинувачували „в українському, румунському та навіть в староболгарському націоналізмі”. Насправді, причина репресії була інша, а саме, як він писав: „аналізуючи твори Маркса та його послідовників, я прийшов до висновку, що в мене і до мене подібних відібрані всі людські права лише за те, що ми не вмімо і не хочемо стати безбатьченками, що ми неспроможні відмовитися від національних здобутків, від святыни та історії народів, дітьми яких ми є. Така логіка марксизму”.

Під час обшуків на квартирі Барладяну органи КГБ сконфіскували самвидавну літературу, Євангеліє, „Життя святих” і інші релігійні книги.

В половині березня ц. р. Ірину Стасів-Калинець перевезли з табору в Мордовії до Львова. Вона заужена в 1972 році на 6 років таборів та 3 роки заслання. Причина перевезення її до львівської в'язниці невідома, проте існує побоювання, що у відношенні до неї вживають тих самих методів перевокупання і тиску, якими впливали на її чоловіка, Ігоря Калинця. Його теж возили до Львова в лютому 1976 року. Як відомо, Калинець відмовився міняти свої погляди і його відіслали назад до табору. Подібним експериментам піддавали органи КГБ українського політичного в'язня Степана Сапеляка, якого возили до Тернополя в травні 1975 року, показували „щасливе життя” та давали різні обіцянки за ціну покаяння.

Д У М И

Думи клубочаться росм бджолиним
і в кожній думки отруйне жало.
Трутки гіркої найменшої клітину
серце стражданням своїм налило.

Вмерти або розридатись од болю.
Зібрати епоху в розстріляну мить.
На перелозі вітцівського поля
хрест на високій могилі стойть.

На перелозі, здичілім від смерти,
таницю звитягу пройдисвіт-тиран.
Падають, падають, падають жертви,
дмесь на скривавленім полі бур'ян.

На занехаяній пусткою інві
обвітрені кості вросли у траву.
Мрякою сірою душі червів
вкрили дідівську славу живу.

Прикро. Байдужість нам душі роз'їла.
Ледачість діти в пікчемних батьків.
Серця за правду не вирве із тіла
той, хто душою з дитинства зітлів.

Друже, сучаснику! Стань на коліна
на тім перелозі, під тим хрестом.
Кров і кістки, — це твоя Батьківщина.
Впадь перед муками тими пластом!

Серцем торкнися недолі вітчизни,
хай дума, як рана, тебе заболить.
Зібгалась сьогодні епоха зализна
в куцу, розстріляну мить.

Зіновій Красівський

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ
НА
ПРЕСОВИЙ ФОНД „ВІСНИКА“

В. Архілог

ЧИ ДЕТАНТ ПРОВАЛИВСЯ?

17 березня, виступаючи на Генеральній Асамблеї ОН, президент Джіммі Картер заявив: „Ми будемо змагатися за мир у всіх загрожених місцях світу. Ми будемо наполегливо шукати контролі над збройними перегонами і війною. Ми будемо допомагати новій міжнародній системі економічного прогресу, співпраці та обміну. Ми з усією нашою посвятою будемо обороняти людську гідність, волю і добробут людей у всьому світі”.

Останній точці Президент присвятив найбільше місця, кажучи: „Об'єднані Нації є глобальним форумом, призначеним для миру і добробуту кожного індивідуума зокрема, без огляду на те, чи він є слабий, чи біdnий. Але десі ігноровано Комісією Прав Людини ОН та використовувано її для пелетичних цілей. Треба надати їй більшого значення, а всі нації повинні тісно співпрацювати з нею і допомагати їй в досліджуванні всіх порушень прав людини... Піднесення цієї комісії допомогло б засипати ірівру поміж обіцянками і практичною оборонюю правою людини, особливо тоді, коли заходять великі порушення людських вольностей, бо це справа не одного народу, а нас усіх. І Універсальна Декларація ОН про права людини, і Гельсінська Декларація мусять бути трактовані всіма народами так само, як і інші міжнародні чи торговельні договори...”

Президент Америки ударив по столі Об'єднаних Націй і... ножиці озвались: советські представники „обурилися” на слова Президента, коли говорив він про порушення прав людини, бо зрозуміли, на чию адресу насамперед він звертався.

22-го березня Леонід Брежнєв, генеральний секретар КПСС, виступив на з'їзді профспілок у Москві з гострою критикою позиції ЗСА в питанні прав людини і обвинувачував Уряд Картера у втручанні в внутрішні справи Советського Союзу. Не зважаючи на гостроту свого виступу, Брежнєв також боронився, виправдуючи заходи, вживані проти дисидентів і стверджуючи існування „свободи думки” в ССР. „Претенсії Вашингтону повчати інших, як вони мають жити, — говорив Брежнєв, — неприйнятні ні для якої суверенної держави, не кажучи

вже про той факт, що ні послання в самих З'єднаних Стейтах, ні дії, ні політика їх в усьому світі не виправдують таких претенсій. Нормальний розвиток взаємовідносин на такій основі — неможливий”.

„В нашій країні, — говорив далі Брежнєв, — не заборонено розходитися в думках з більшістю. Товаришів, які виступають з добре обґрунтованою критикою, які хочуть допомогти справі, ми вважаємо сумлінними критиками, і допомагаємо їм. Тих, хто критикує помилково, ми вважаємо заблуканими людьми. Зовсім інша справа, коли деякі люди, що розірвали з нашим суспільством, активно виступають проти соціалістичного устрою, стають на шлях антирадянської діяльності, порушуючи закон і, не знаходячи підтримки всередині країни, шукають її закордоном, у підривних центрах імперіялізму... Наш народ вимагає, щоб ці так звані громадські діячі трактувались як ворогів соціалізму, як людей, що діють проти своєї батьківщини, як спільників імперіялізму і іноді як його агентів”.

„Нехай ніхто цим не обурюється, — grimів далі Брежнєв. — Захист прав, вольностей і безпеки 260-мільйонового радянського народу від діяльності цих ренегатів не тільки наше право, але й наш священний обов'язок”.

Так зареагувала Москва на гуманний і відважний виступ американського Президента. Та інакше годі було й сподіватися: вона обурюється проти „переслідування” муринів в Америці, проти „терористичної політики” члійського уряду, втручається у внутрішні справи буквально всіх країн світу, організує диверсії в Південній Америці, силами кубинських вояків розпалює війни в Африці, але здіймає обурений галас, коли хтось наслідиться бодай натякнути на її агресивну політику, з якою, зрештою, вона сама не криється.

Відгомін на виступ президента Картера в Об'єднаних Націях знайшов також свій вияв у Москві на зустрічі державного секретаря Сайруса Венса з советськими головачами в справі скорочення стратегічної зброї.

Свою зневагу до американського державного секретаря продемонстрував Брежнєв, не з'я-

вившись на друге засідання. Далі він гостро відкинув дві пропозиції ЗСА щодо нового договору в справі обмеження кількости стратегічної атомової зброї, заявляючи, що американські пропозиції „несправедливі”. Таким чином переговори перервано, чи пак відкладено до травня.

Зокрема Брежнєв відкинув пропозиції ЗСА щодо підписання нової угоди на підставі домовлення попереднього президента Джеральда Форда і самого ж таки Брежнєва у Владивостоці в 1974 р., згідно з яким горішня межа атомової зброї мала б становити 2.400 ракет і літаків длякої держави, але щоб не були включені в це число американський літак „Кріз Місел” і советський бомбардувальник „Бекфар”, а справа тих двох літаків була б розв’язана пізніше. Брежнєв заявив, що погодиться на пропозицію під умовою, що американський „Кріз Місел”, а не советський бомбардувальник буде охоплений згаданою горішньою межею. Брежнєв категорично відкинув також пропозицію, щоб межа для обох держав була фактично обніжена до 1.500 або 2.000 ракет і стратегічних літаків.

Тепер Москва хоче включити в обговорення про обмеження роззброєнь питання про американські військові бази за кордоном, наполягаючи на ліквідації в першу чергу американських баз в Європі. Про це повідомив кореспондентів Сайрус Венс по дорозі в Париж.

На пресконференції, скликаній у Москві з участю кореспондентів, міністер закордонних справ СССР Громико обвинувачував Уряд Картера в тому, що він виступає з фальшивими й нереалістичними пропозиціями. У присутніх на конференції чужоземних кореспондентів створился враження, що советський уряд затурбованій реакцією Заходу на вислід триденних переговорів Венса з Брежнєвим і Громиком. Громико обвинувачував Президента в тому, що він нібито виставляє ЗСА в ролі новатора і керівника, а Советський Союз як обструкціоніста в переговорах про обмеження роззброєнь. За словами Громика ЗСА прагнуть до однобічних переваг і хочуть зліквідувати половину советських ракет, вважаючи їх „занадто важкими”. Громико запевняв кореспондентів у тому, що советський уряд заінтересова-

ний в детанті і в новій угоді про обмеження стратегічної зброї. Але разом з тим він виразно показав, що советські керівники подратовані позицією Уряду Картера.

Чи це справді провал детанту? Очевидно, формально ѹ фактично він існуватиме і далі, бо впливові фінансові та промислові кола Америки, з одного боку, і однобічно вигідні його умови для Москви — з другого детанту хочуть і його підтримують. На детантові американські промисловці мають величезні зиски, а для Москви він вигідний подвійно: розв’язує ѹ руки в зовнішній політиці і являє собою своєрідну дійну корову, яка відживлює ѹ відсталу промисловість і рятує ѹ сільське господарство колосальними доставами збіжжя.

XII З’ЇЗД ПРОФСПЛОК УКРАЇНСЬКОЇ ССР

На початку березня ц.р. в Києві відбувся XII з’їзд так званих професійних спілок УССР, а фактично величезного бюрократичного апарату, що має своїм завданням не боронити інтереси робітництва, а допомагати партії у реалізації ѹ планів.

З головною промовою на з’їзді виступив генеральний секретар КПУ В. Щербицький, подавши широкий образ бурхливого розвитку промисловості України, високе підвищення продуктивності праці робітників, значне поліпшення їхніх соціальних умовин. Але за цією фасадою не міг він приховати дійсності, бож усі присутні на з’їзді делегати добре з нею обізнані.

Зі старого арсеналу „потогоної” системи не забув Щербицький згадати соціалістичного змагання — способу вичавлювати з трудящих як найбільше продукції взаміну за „знак пошани” чи іншу бляшку, що вже втратила в очах підсоветського обивателя всяку вартість. Отак, похвалившись „досягненнями” деяких „бригад комуністичної праці” і окремих робітників, Щербицький признався, що „на жаль”, поряд з великими успіхами новаторів ще уживаються середні, а іноді навіть низькі показники значної частини працівників” . . .

Звертаючись до цієї „значної частини пра-

цівників", Щербицький погрозливо покивав пальцем, заявивши: „І сьогодні зберігає свою актуальність відоме ленінське положення: „... ми можемо і повинні досягти того, щоб сила прикладу стала насамперед моральним, а потім — і примусово запроваджуваним зразком устрою праці”.

„На передових підприємствах машинобудування, — говорив Щербицький, — рідоелектроніки, електротехніки більше половини всієї продукції вже випускається вищої якості. В той же час на ряді заводів і фабрик (що значить „на ряді”, — в десяткох, тисячах? — ред.), зокрема в галузях, де виробляються товари широкого споживання, продовжують випускати вироби, які морально (?) застарілі і підлягають модернізації або навіть зняттю з виробництва . . .”

Говорячи про умови праці і побуту робітників, Щербицький заявив, що „на ряді (знов „на ряді”! — ред.) підприємств сприятливі умови ще не створено, значна кількість працівників у нас ще зайнята некваліфікованою, малопродуктивною працею. На жаль, є ще такі виробничі приміщення, де не досить світла, значна запиленість і загазованість, рівень шуму перевищує норму. окремі підприємства і цехи вводяться в дію без повного комплексу санітарно-побутового обладнання. Все це, природньо, негативно впливає не тільки на здоров'я трудящих. Велика вина за це, безумовно, лягає на господарських керівників. (Авжеж не партійних — ред.) . . . У деяких (знову „деяких” — ред.) робітничих ідалнях через нестачу місць люди багато часу втрачають у чергах, меню бідне, якість приготування їжі залишає бажати багато крашого”.

Нав'язуючи, очевидно, до настрою робітництва, Щербицький заявив: „Дедалі більшого значення набуває робота партійних, профспілкових, комсомольських організацій по ідейному, класовому загартуванню. Необхідно рішуче викривати і присікати будь-які чужі нам прояви, ще активніше, переконливіше вести пропаганду визначних досягнень радянського народу (вже не „народів” — ред.) в комуністичному будівництві, корінних переваг соціалізму над комунізмом”.

ВІСТИ З УКРАЇНИ

(УЦІС) Одержано нові інформації з України, в яких говориться про ряд українських патріотів, зокрема учасників збройної визвольної боротьби, що їх після відbutтя повного речення ув'язнені звільнено з російсько-совєтських тюрем і концтаборів. Однак не всім дозволено повернутися в Україну і декотрі з них призначенні на досмертне заслання.

Євген Пришляк, нар. 1913 р., баґаторічний ув'язнений польських і німецьких тюрем, в 1952 р. поновлено заарештований КГБ, обвинувачений за участь в УПА і в районовому проводі ОУН в 1953 р., за ст. 58-1 (тепер ст. 56) КК УССР (зрада батьківщини), засуджений на 25 років категорії. До 1962 р. карався по різних тюрямах, а відтак у Пермських концтаборах. Згідно з самвидавними джерелами, С. Пришляк втішався великою пошаною і респектом серед політ'язнів за свою мужність і принципову поставу в обороні національних і людських прав. В половині грудня 1976 р. С. Пришляка перевезли до Львівської слідчої тюрми, з якої наприкінці січня 1977 року його звільнено, після відbutтя повного 25-річного речення.

Стефанія Шабатура, нар. 1938 р., малярка прикладного мистецтва, заарештована 12-го січня 1972 р. у Львові і засуджена за ст. 62 КК УССР на 5 років ув'язнення і 3 роки заслання. Каравася в Мордовських концтаборах, звідки написала ряд протестаційних заяв і переводила численні голодівки, щоб таким чином оборонити національну і людську гідність, за що була кинена на півроку в штрафний ізолятор. В січні 1977 р. Стефанію Шабатуру звільнено з концтабору, але вона змушена ще відбутти трирічне заслання.

А. Гайдя та І. Ковальчук під закидом принадлежності до ОУН були заарештовані і за ст. 58-1 КК УССР засуджені на 25 років ув'язнення. Після відbutтя повного речення їх звільнено в 1974 році. Гайду вислали до Караганди, куди його родину затримано ще в 1955 р. із забороною повернатися в Україну, а Ковальчука вивезли на заслання в Краснодарський край.

Ярослав Перчишин і Степан Двигаль під закидом участі в ОУН були засуджені на 10 років ув'язнення. Після відbutтя вироку в 1974 р. були звільнені і повернулися на Тернопільщину. Про їхнє долю нічого невідомо.

„ДЖІММІ, МИ ТЕБЕ ПІДТРИМУЄМО — ДОПОМОЖИ УКРАЇНІ!”

„Джіммі, ми Тебе підтримуємо — допоможи Україні!” — це було звернення, що його передали українці Нью Йорку президентові Джіммі Картерові, коли він 17-го березня приїхав на свій перший виступ в Генеральній Асамблей Об'єднаних Націй. Про це послання українців Президентові поінформували радіо і телевізія вже через підгодини

після приїзду Картера до Нью Йорку. „Нью Йорк Таймс” у виданні з 18-го березня інформує: „Охорона (президента Картера) була така велика, що ньюйоркчанами, які бачили Президента, було коло 50 американсько-українських демонстрантів, які здобули вдачний помах руки та усмішку Президента недалечко Об'єднаних Націй...”

На ділі цих демонстрантів було вдвое більше з Нью Йорку та околиці, які зібралися на заклик Об'єднаного Комітету Відділу УККА 17-го березня біля Об'єднаних Націй та американської місії до ОН, щоб передати Президентові це їхнє прохання.

Того дня кілька хвилин після 6-ої години вечора моторкада з президентом Картером переїхала біля українських демонстрантів, які голосно почали скандувати: „Джіммі, допоможи Україні!”

Президент вийшов з американської місії за годину і українці знову повторювали своє прохання: „Джіммі, допоможи Україні!” Під час демонстрації американські репортери записували і фотографували цю подію.

Демонстранти мали також відповідний меморандум для Президента, але не мали нагоди його передати. Референт зовнішніх справ при американській місії до ОН поінформував, що наступного дня він його радо прийме і передасть згідно з призначенням.

ЗІНОВІЯ КРАСІВСЬКОГО ПЕРЕВЕЗЛИ ДО ПСИХІАТРИЧНОЇ ЛІКАРНІ У СТРИЙЩИНІ

Зимою цього року з психіатричної лікарні у Львові на Кульпаркові вивезли Зіновія Красівського і примістили у Бережнівській лікарні Стрийського району. Це — частинна полегша для Красівського, за яким є довгі роки перебування у спеціальній „психушці” в Смоленську, де його насильно „лікували”, вимагаючи відректися від своїх поглядів.

Зіновій Красівський народився 1930 року у Львівській області. В 1947 році його разом з батьками вивезли на Сибір. Звідти він утік, був арештований вдруге і засуджений на 5 років концтаборів. Після звільнення працював у шахтах Караганди. Там був важко поранений, в результаті чого його визнали інвалідом другої категорії. Повернувшись додому, він студіював філологію у Львівському університеті і написав ряд статей. Красівський є автором роману „Байда”, склав бібліографічний показник понад ста томів „Записок Наукового Товариства ім. Шевченка”.

1967 року Красівського арештували разом з групою інших українців і обвинувачували в створенні організації Український Національний Фронт, що видавав позацензурний журнал „Батьківщина і Воля” та передруковував давню літературу ОУН. Красівського засудили на 5 років в'язниці та 7 років таборів суворого режиму. Його держали у Владимиристській тюрмі. Там, а згодом у таборах, Красівський писав разом з іншими політичними в'яз-

нями звернення, петиції, протести до партійних та урядових чинників, в результаті чого його перевезли „на лікування” до Смоленської психіатричної лікарні, а весною 1976 року до львівської. Мати і младший брат Красівського, який в роках 1945-1957 був позбавлений волі в Норильську Красноярського краю, живуть у Караганді. Красівський одружений і має двох синів.

РУДЕНКА І ТИХОГО ПЕРЕВЕЗЛИ ДО ДОНЕЦЬКА, ГОТУЮТЬ СУД

З України дісталася вістка, що Миколу Руденка, голову Київської Української Гельсінкської Групи, перевезли до Донецька, де над ним і над Олексою Тихим, членом цієї групи, готується суд.

Органи КГБ тортурами і безконечними допитами хочуть довести заарештованих до визнання вини не політичного, а кримінального характеру. О. Тихому ще з часів війни, а М. Руденкові посідання чужої валюти в сумі 36 дол., які КГБ-істи підкинули в домі письменника в Кончай Заслі біля Києва, а згодом „ знайшли ” під час обшуку.

Вивезення М. Руденка до Донецька і підготову суду далеко від Києва вважають в столиці України за чергову спробу ізоляції України від західного світу, недопущення на суд однодумців-приятелів заарештованих та поворот до судових розправ стalinських часів.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРОТЕСТ НА СПОРТОВИХ ЗМАГАНЯХ

В Торонті відбулися в днях 3-4 березня ц. р. легкоатлетичні змагання збірних Канади, ЗСА і СССР. З ініціативи Комітету оборони В. Мороза 3 березня ввечері, ще перед початком змагань, коло 30 осіб — членів українського студентського клубу торон토ського університету, Пласти і СУМ'у, як також представників новоприбулих з СССР жіздів проходили перед входами до стадіону „Мейпл Ліф Гарденс” з транспарантами, на яких висловлено протести проти советських нехтувань гельсінкських умов: „Звільніть Руденка, Тихого, Орлова і Гінзбурга!”.

ПАПА ПІДТРИМУЄ СПРАВУ БЕЗІЛЮБНОСТИ СВЯЩЕНИКІВ

26 березня ц. р. папа повторив рішення Світового Синоду Єпископів із 1971 р., згідно з яким вирішено придергуватись далі celibatu в Римо-Католицькій Церкві. Питання дозволу для одруження священиків виникло знову наслідком недостатнього допливу кандидатів на священиків, яке особливо дошкільно відчуває Франція. Відповідаючи на пропозицію деяких французьких єпископів, що ставляться прихильно до дозволу одруження

В. З-ко

„ГОЛІЙ БОГ”

Кругло двадцять років тому вийшла в світ під цим заголовком книжка визначного американського письменника Говарда Фаста. Це була своєрідна сповідь одного з перших інтелектуалів-комуністів, який, після „секретної” промови Хрущова за ХХ з’їзді, рішуче розірвав з партією і мав мужність до глибини розкрити її забріханість, корупцію, лицемірство і всі ті тасмні пружини, якими тримає вона своїх членів, навіть у демократичній Америці, в залишних обценъках.

Лицемірство партії розкривається такими двома цитатами. В советському „Енциклопедическом словарі” з 1955 р. написано:

„Говард Фаст народився 1914 р., визначний громадський діяч, комуніст. Автор історичної трилогії, присвяченої війні за незалежність Америки (1775-1783), роману „Громадянин Том Пейн” (1943) та ін. На матеріалі історії ЗСА XIX стол. написано його роман „Остання межа” (1941), що описує звіряче винищення індіан американською владою. В романі „Шлях свободи” (1944) відтворено мужнію боротьбу нехристиянського населення... Романи „Кларктон” (1951), „Подвиг Сакко і Ванцеті” (1953) і п’єса „30 сріблянників” (1951) змальовують клясову боротьбу в сучасній Америці... Фаст — сміливий борець за мир і демократію, автор бойових статей і нарисів з найважливіших питань політики і літератури. В 1953 р. Фастові присуджено міжнародну Сталінську нагороду...”

А 30 січня 1958 р. про того самого Говарда Фаста московська „Літературная Газета” писала:

для духовенства, папа Павло VI сказав: „Як ви всі знаєте, пропозиція відновлення висвячування жонатих людей на священиків у Римо-Католицькій Церкві була відкинена тому що єсть літ найвищим авторитетом Католицької Церкви. А проблема недостатніх покликань, хоч і турбус нас, не може вплинути на неоправдані надії чи неможливу розв'язку, яка є лише ілюзією. Чи ви можете прийняти риск і сумніви, що постали б наслідком такого рішення, спротив вірних, невдоволення, що його викликає навіть сама пропозиція? Чи ви справді думаете, що це може бути розв'язкою цілої справи?”

Святіший Отець переконаний, що зменшення покликань зумовлене не бажанням подружжя, а кризою віри і страхом перед таким рішенням.

„Говард Фаст мальовничо, в розрахунку на шумну реклами... пише листи, статті, цілі книжки, доказуючи, що він був сліпий, але прозрів... „На! — сус він саморобний мікроскоп в руки історії. — Дивись, як роздягаєсь догола і колупається в душевних боляках своїх!” ... Він прямо зявляє, що не терпить демократію соціалістичну і обожнює капіталістичну, він зрікається революційної боротьби, волюючи, та й то боязко, гомеопатичні дози реформізму, він не довіряє соціалістичній законності... а понад то оздоблює платонічні розмови про „братьство” прокислим соусом націонал-шовінізму... Він у шаленій екстазі обпліює бога, якому поклоняється... І нікому сказати йому при цьому: послухайте, Говард Фаст, випийте пляшку кока-коли... погуляйте по Бродвею і, привівши нерви хоча б у відносний порядок, зрозумійте: в галузі літературної творчості ви людина не без таланту, але до титанів суспільної думки вам далекувато. Міняйте собі партійний квиток на чекову книжку і живіть як можете... Але до Говарда Фаста доводи розуму дійти не можуть...”

У своїй першій, вже пе контролюваній партією, книжці Говард пише:

„Отже, почну з того, що я і споріднені зі мною душі поклонялися богові, блискучі шати якого, як нам здавалось, віддзеркалювали його шляхетність. І ніхто з нас тоді не завважував, що несправді цей бог зовсім не мав на собі шатів, був страшний і огидний у своїй наготі... Мільйони добрих і розумних людей були перевонані, що лише ті, хто втратив честь, мужність і людську гідність, можуть говорити нібито кумир, якому ми поклонялися, не має того шляхетного пишного одягу, що його на ньому уявляли. А кому ж приемно, щоб про нього казали, що він не має чести, мужності і людської гідності?

У маленькому містечку, де я жив, була маленька крамничка, що належала одному старому чоловікові. Цей чоловік був із тих, у чиїх серцях ятриться вічна печаль, невигойна рана. Подібні рани багатьом відомі. Двадцять років тому син цього старого чоловіка, молодий ентузіяст, загинув в Еспанії, б’ючись у батальйоні імені Лінкольна за Еспанську республіку і людську свободу. Двадцять років минуло відтоді, як його зарили в далекій еспанській землі, але біль у душі старика був такий свіжий,

ніби це сталося вчора. Лише одна потіха трохи зм'якшувала біль: свідомість, що син загинув, б'ючись за визволення людства.

Та ось у 1956 році людина на ім'я Хрущов виступила з „секретною” доповіддю. Вона розповіла про Росію і про комуністичний рух те, що я і мої друзі чули й раніше, але ніхто цьому не вірив. Докази, наведені Хрущовим, змусили нас, однак, повірити тому, що протягом двадцяти п'яти років ми вважали за на клеп.

З-поміж тих, що повірили, а не повірити було неможливо, був також і старик, син якого поклав свою голову в Еспанії. Якось влітку я зайдов до нього в крамничку. Він плакав.

— За що загинув мій син? — спитав він мене.

Усе своє свідоме життя я твердив і писав у всіх своїх книжках, що праобраз Сина Людського втілює собою всіх синів світу. І ось старик сказав мені, сказав не словами, а виразом очей, бо добрих людей розбите серце звичайно не робить ні жерстоким, ні мстивим:

„Те, що я, простий чоловік, не зрозумів раніше, це не диво, але чому не зрозумів цього ти, Говард Фаст? Ти, який говорив, писав і провідував у їх користь?

Я сам не знаю, чи можу на це відповісти. Перш за все мені треба знайти вихідну точку. Тоді, в міру сил і спроможності, я спробую викласти те, що сталося, і пояснити, чому ми не завважували наготи нашого кумира і переконували себе і цілий світ в тому, що він убраний в розкішні шати ідеї і духа. Однак, мое минуле ускладнює моз завдання. Воно таке повне подіями, пристрастями, таке заплутане і таке неспокійне, що на тлі ще заплутаніших світових подій, в умовах яких докладав я крихітних зусиль, здається неможливо класти цеглину за цеглиною, як мусить це робити добрий маляр або письменник.

З цієї причини я навряд чи зможу дати систематичний і плавний виклад ідей і висновків, зв'язаних з минулім. Протягом року, що ми нув відтоді, як залишки моєї колишньої віри остаточно розвіялись, я не міг знайти будь-якого, хоча б тільки теоретичного віправдання тому, що відбувалося довкола створеного на мі кумира. Я прочитав прийнамні півмільйона слів зі спробами такого віправдання — почі-

наючи від примітивних і образливих своїм ідіотизмом вияснень людей у Кремлі, які силкувалися культом особи пояснити потоки крові і страждань, і кінчаючи елегантно написаними фразами Гаймона Леві та британських марксистів. Але все, що я читав з цього приводу, має для мене менше сенсу, як єдина сльоза, що скотилася з очей людини, доведеної тортурами до признання в злочинах, яких вона не доконувала і про які не помищляла...

Вартісні теорії, що є дітьми науки, піддаються науковій перевірці. Але, намагаючись з'ясувати і злагути те, що може бути віднесене до теорії і культу комунізму, ми мусимо з самого початку сказати, що в даному разі ми маємо діло не з різновидом соціальних наук і не з будь-яким видом наукового світогляду; ми маємо діло з голим терором, нелюдською жорстокістю і потрясаючим невіглаством.

Ми переживаємо епоху величезних зрушень, епоху боротьби людей і народів. Це обтяжує мое становище. Я неспроможний бути холодно-об'єктивним і ігнорувати мій особистий досвід. А про мое життя, про те, що я робив і чим я був, я не можу говорити без гніву, без сорому і без ненависті. Адже приниження, через яке перейшов я, припало на долю не мене одного, а цілого покоління палкої молоді, чоловіків і жінок, що перівалися вперед, щоб штурмом здобути небеса. Оглянувшись, вони побачили перед собою не світлий рай, а кромішнє пекло. Це стосується до всіх тих, хто побачив те, що може і мусить бачити кожний комуніст. Ніяка теорія і ніяка історична об'єктивність не можуть замінити особистого досвіду.

На протязі всієї книжки я порушую питання: чи допускальне існування найглибшого протиріччя між тим, що є істотою кінцевої цілі, і тим, що є засобомся сягнути ціль. Мені здається, що це — річ недопускальна. „Комісар” є „старшим братом”, і його роля в основі своєї полягає в тому, щоб своїм авторитетом підмінити відповідальність кожної людини перед її совістю. Існування „комісара” припускає таке положення, коли природа добра і зла змінилася до такої міри, що розпізнавати їх на основі особистої совісти стає неможливим без допомоги цього „комісара”. В кінцевій стадії особиста совість знищується і її замінюють непо-

мильні розпорядження, що їх видає „комісар”, який виконує свою священнослужительську функцію. Той пекельний кошмар, до якого неминуче веде таке положення, описаний Хрушевим у його секретній доповіді. Суспільство, де в особи відібрана совість, само неминуче втрачає і етику і мораль. Поняття добра і зла втрачає свій сенс, бо немає більше мірила для його визначення”.

Здобувши велику популярність своєю творчістю не тільки в Америці, а й в Советському Союзі і в країнах Західної Європи, де його книжки розходилися сотнями тисяч примірників, Говард Фаст своєю сповіддю і своїм відходом від комуністичної партії справив глибоке враження і повів за собою на свободу з „кромішнього пекла” не одну тисячу комуністів. Органи американської компартії відразу занесли його на „чорний список” і докладали всіх зусиль, щоб скомпромітувати його в очах суспільства, ширячи про нього чутки, що він „продався капіталістам”, що він таємний агент-провокатор ЕФБІАЙ, і частково досягли успіху, переважно в колах лібералів. Але цілковито ізолятувати його від суспільства їм не вдалося. І за „першою ластівкою”, яким був Фаст, з'явилися десятки інших письменників і політиків в Америці і Європі, які так само, як він, рішуче розірвали з комунізмом, а значить і з Москвою.

Свою книжку закінчує Говард Фаст такими знаменними словами: „Чим би не була свого часу комуністична партія, тепер вона є турмою людських надій і сподівань. Завтрішній день належить тим, хто руйнус мури тюрми, в якій ув’язнений людський розум, а не тим, хто укріплює ці мури...”

ПОМЕР ОЛЕКСА ГРИЩЕНКО

У містечку Вансі на півдні Франції 29 січня помер на 94 році життя великий український мистець-маляр Олекса Грищенко.

Олекса Грищенко народився 1 квітня 1883 р. в містечку Кролевці на Чернігівщині. Змалку жив в історичних центрах Гетьманщини — Новгороді Сіверському, Конотопі, Глухові, Батурині, Ніжені. Під час семінарських років у Чернігові молодий Олекса перебував у колі Михайла Коцюбинського, Миколи Чернявського, Миколи Вороного, його шкільними колегами

були Павло Тичина, Микола Зеров, Ісаак Мазепа. Мистецьке навчання почав у студії С. Святославського в Києві, а одночасно в Київському університеті студіював біологію, яку закінчив дипломом у Москві 1912 р. Під час студій робив численні подорожі в Крим, до Італії й Франції, де захопився новими течіями в мальстріві, особливо кубізмом. Мобілізований під час війни до царської армії, большевицьку революцію пережив у Москві, але вже не зміг дістатися нна Україну, де його брат Григорій був полковником української армії. Через окуповані Харків Грищенко добився до Одеси й Криму, звідки йому вдалося вийхати до Царгороду.

В Царгороді (Істанбулі) Грищенко намалював сотки акварель, які незабаром зробили його ім’я славним у мистецьких колах Європи й Америки 20-их років. В Парижі Ф. Леже виставив в Осінньому сальоні 1921 р. 12 його царгородських картин, хоч кожен мистець мав право виставити тільки дві. 1923 р. він малює в Греції й виставляє у Візантійському музеї в Аtenах, якому допомагає упорядкувати збірку старих ікон. Після повороту до Парижу д-р Альфред Барнес закуповує 17 його творів для своєї славетної колекції в Меріон біля Філадельфії. В половині 20-их рр. Грищенко осідає в містечку Кань біля Ніцци, де 1927 одружується з Лідею де Мсбеж і щороку робить мистецькі поїздки по Європі та влаштовує десятки виставок.

1931 р. Грищенко бере участь у I Виставці Асоціації Незалежних Українських Мистців у Львові, яка незабаром влаштовує його індивідуальну виставку в Музеї НТШ. Після війни переноситься з дружиною до Вансу та часто бере участь у виставках Об’єднання Мистців Українців в Америці. 1958 р. він з дружиною вперше приїжджає до Нью Йорку, де в Українському Інституті відбулася перша його індивідуальна виставка в Америці. 1963 р. створює „Фундацію Олекси Грищенка”, якій дарує 72 свої твори для передачі в майбутньому музеям України. Він виставляє теж у Філадельфії. Остання його виставка акварель відбулася в Українському Інституті в березні 1976 р., а в жовтні-листопаді того року 60 творів Грищенка були показані в музеї в Едмонтоні в Канаді.

Грищенко був також видатним знатцем ікони і автором книг про неї. Зокрема він талановитий письменник-мемуарист, з його спогадів варто згадати „Два роки в Царгороді” (1930) і „Україна моїх блакитних днів” (1952), дві книжки, що з'явилися спершу французькою, а згодом українською мовами. Далі — „Мої зустрічі і розмови з французькими мистцями” (1964), що частинно були друковані в „Свободі”, і „Роки бурі і натиску” (1967). За високі літературні якості цих двох творів він був обраний почесним членом ОУП „Слово”. Перша монографія про творчість Грищенка з'явилася у вів АНУМ заходами Павла Ковжуна 1934 р.; французькою мовою існують монографії Рене-Жана, директора королівських музеїв у Брюсселі (1948) і французько-англійська монографія п'яти авторів, Париж 1964. Картини Грищенка знаходяться в багатьох музеях Європи й Америки. Його картини у Львівському музеї були знищенні в половині 1950-их років, але його прізвище згадується в українських советських виданнях. В українських колекціях в Америці знаходитьться понад 400 творів покійного мистця.

Грищенко своїм неспокійним і стихійним мазком передав з великою сугестивною силовою образи природи, завжди насыщаючи їх ліричним теплом. Це була типова його українська риса, яку він майстерно поєднував з вишуканим французьким естетичним смаком. Він належав до найбільш улюблених у нашому суспільстві майстрів пензля, і він далі житиме у своїх творах, кожен з яких був для нього самого життєвим переживанням. Відійшов великий майстер, один з найбільших у нашему мистецтві.

(За „ШП”)

С. Гординський

З ДІЯЛЬНОСТИ АДУК У АМЕРИЦІ

● У неділю 13 березня Асоціація Діячів Української Культури в Америці поклала вінок перед пам'ятником Тарасові Шевченкові у Вашингтоні з написом на синьо-жовтій стрічці: „АДУК — КОБЗАРЕВІ”. В покладені вінка взяли участь голова Контрольної Комісії АДУК, мистець д-р Михайло Кушнір, 91-річна українка Євгенія Скасків та її дочка Слава Скасків, яка рецитувала переслану з України поезію „Прометей”, та „Є в Шевченка народження дата, дати смерті в Шевченка — немає”. Коротко на тему революційно-визвольних ідей Кобзаря промовляв ред. Л. Полтава.

● У суботу 19 березня ц. р. в Домі УВФронту член Відділу АДУК у Нью Йорку Осип Старостяк показав для учасників Семінару УНПомочі першу серію прозірок „Українська Національна Революція, 1917-20 рр.” Висвітлення озвучених прозірок тривало одну годину і було тепло прийняте глядачами. Представники Головного Уряду УНПомочі, Лев Футала і Ананій Никончук, запросили АДУК показати цю серію також на Річному Засіданні УНПомочі в травні у Пітсбургі.

Як уже інформовано, Головний Уряд братньої установи УНПомочі пожертвував на випуск першої серії прозірок „УНРеволюція” 300 дол. У другій серії, що буде випущена після призбирання фондів, висвітлиться шляхом показу історичних фотодокументів, з підписами українською мовою, новий етап українських Визвольних Змагань, починаючи від дій УВО та революційної ОУН і закінчуєчи сучасними Нескореними в Україні.

● У березні 1977 р. Головна Управа АДУК в Америці випустила пропам'ятну шевченківську коверту (1.000 примірників). На коверті в лівій стороні вміщена фотопродукція з відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, англомовні написи, адреса АДУК у Нью Йорку та великими літерами — для американських збирачів пам'яткових видань — напис про Україну, як Ахіллесову п'яту Росії. Пропам'ятна коверта продається в ціні 25 центів з метою зібрання грошей на діяльність Асоціації Діячів Української Культури.

● Головна Управа АДУК у Америці тісно співпрацює з редакцією неперіодичного мистецького журналу „Терем” у Детройті, за редакцією письменника й історика Юрія Тиса-Крохмалюка. Найновіше, 5-те число „Терему” присвячене творчості Якова Гніздовського, з багатьма ілюстраціями (7 дол. 50 ц.), наступне буде присвячене мистецько-маялеві та культурно-громадському діячеві, сл. п. Володимирові Ласовському. Відділи і окремі члени АДУК набувають це видання та сприяють його поширенню. Адреса:

“TEREM”
13588 Sunset Street
Detroit, Mich. 48212

● Асоціація Діячів Української Культури одержала повний текст поезії „Прометей” з України, опублікований у „Свободі” з 17 березня ц. р. й ін. видацтвах, а з території Польщі — невідомий дотепер, чудово виконаний портрет Митрополита Кир Андрея Шептицького і частину його проповіді на тему виховання української молоді, виголошеної в 1934 р.

● Член АДУК, громадська діячка і авторка Валентина Юрченко здала до друку збірку поезій для дітей „Веселі цвіркуни”, ілюстровану мистцем М. Михалевичем. Збірка вийде ще цього року і буде виявом уваги Асоціації до справ українського виховання дітей і молоді на Заході.

Ждан Л.

10-ЛІТТЯ ВІДДІЛУ ОЖ ОЧСУ В ЙОНКЕРСІ, Н.И.

Відділ ОЖ ОЧСУ в Йонкерсі 20-го березня ц. р. відсвяткував 10-річчя свого існування. З цієї нагоди в першій мірі належить подяку мгрові Е. Стрийському тодішньому голові Відділу ООЧСУ в Йонкерсі. Його заходами скликано 5 березня 1967 р. загальні збори з участю 20 жінок. Пан Стрийський познайомив присутніх з цілями й напрямними організації, прочитав статут, і так постало жіноча суспільна-політична організація під назвою Відділ ОЖ ОЧСУ в Йонкерсі. На голову обрано віддану громадській праці сл. п. Надію Кудрик. Новостворений Відділ нав'язує тісні зв'язки з Головною Управою в Нью Йорку та її головою пані Уляною Целевич.

Управа Відділу висилає своїх делегаток на Окружні Конференції і на Конвенції ОЖ ОЧСУ і ООЧСУ. Делегатки інформують членство про запропонований Головною Управою план праці, прочитують та обговорюють обіжники і реферати.

В 1967 р. Відділ брав активну участь в українській маніфестації, що відбулася в Медісон Сквер Гардені у Нью Йорку, у Всеукраїнській Маніфестації 3 жовтня 1971 р. і висилає делегатку до Клівленду на посвячення пам'ятника Лесі Українки.

В 1972 р. Відділ брав участь у спонзорованій ТУСМ-ом маніфестації, 22 червня 1974 р. — у Всеукраїнській Маніфестації у Вашингтоні, що відбулася з нагоди 10-ліття відкриття пам'ятника Шевченкові і на святі УПА з нагоди її 30-ліття. Під будинком советської амбасади всі Відділи ОЖ ОЧСУ вимагали звільнення Валентина Мороза і інших політичних в'язнів.

Наш Відділ брав участь у відзначенні Дня Жінки в 1975 р., коли до ОН приїздили советські делегати, і вимагав свободи для жінки та релігії в ССР.

Теперішній голова Відділу М. Кульчицька їздила в 1975 р. до Вашингтону, де в Конгресі ЗСА зложено петицію в обороні прав жінки в Советському Союзі. Членки Відділу виступають щороку в рядах демонстрантів на Тиждень Поневолених Націй.

Відділ співпрацює з місцевими Організаціями Визвольного Фронту і з місцевою парадісією. Його членки вийжджають на Зустріч українців Америки та Канади в Клівленд і на Осельо СУМА в Елленвіллі. Відділ брав участь у святкуванні 25-ліття ОЧСУ.

В 1975 р. делегатки Відділу були присутні на спонзорованому АБН відзначенні 25-ої річниці з дня трагічної смерті Головного Командира УПА Тараса Чупринки. Виставкою українського мистецтва Відділ брав участь у святкуванні 200-річчя Америки і сторіччя прибууття до цієї країни перших українців. Свято, яке було спонзороване організаціями ВФ, відбулося у міському парку в Андермарі. В міру спроможності Управа спонсорує місцеві імпрези. З нагоди сторіччя з дня народження встановлено у власній домівці пам'ять Лесі Українки.

Щороку скликається сходини на пошану українських геройн, зокрема 500 жінок, що загинули під совєтськими танками в Кінгірі. Святою Літургією вшановується пам'ять жертв штучного голоду на Україні в 1933 р.

В 1975 р. Управа Відділу влаштовувала Український День в місцевому парку. Успішно проведено літературний вечір, на який запрошено письменницю Оксану Керч і актрису Іванну Кононів. Зорганізовано три виставки української кераміки й вишивки. Одна з виставок була приміщена в місцевій бібліотеці. У квітні 1974 р. влаштовано великий виставку, а перед Різдвом — ялинку. В 1972 р. урочисто відзначено п'ятиріччя існування Відділу. На прохання Єпископа, тодішнього пароха місцевої католицької церкви св. Михаїла бл. п. о. Стака Відділ спонсорував спільнє свячене.

Від 1971 р. Відділ провадить крамничку української кераміки і вишивки. Зароблені гроші передавались фундації на добродійні цілі, на будову Дому СУМА, що її завершено в 1970 р., для організації ВФ, на розбудову Осели СУМА, на світличку в цій Осели, на АБН, на фонд „Дар Любові“ Благеннішому Кардиналові Сліпому, на фонд Оборони України, катедрі українознавства в Гарварді та ін.

Відділ висилає посилки для потребуючих в Польщі, а під час війни у В'єтнамі висилає посилки нашим воякам. Коли котрась із членок перебуває в шпиталі її відвідуємо. Допомагаємо вдовам та сиротам.

Нині Відділ нараховує 32 активних членки. Пані М. Кульчицька головує від 1971 р., після смерті бл. п. Н. Кудрик. За цей час відійшли від нас бл. п. К. Стрийська, О. Костечко і М. Тацій.

Треба скласти призначення всім членкам Відділу за їх щиру співпрацю, якою вкладено не одну цеглинку в розбудову всієї нашої організації.

Пресова референтка Ольга Женецька

35-ИЙ ВІДДІЛ ООЧСУ В АСТОРІЇ ВІДБУВ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

27-го лютого ц. р. тут, в приміщенні Дому СУМА, відбулись Річні Загальні Збори 35-го Відділу ООЧСУ, який проявляє на цьому терені велику діяльність: влаштовує доповіді, панелі, вечірки, піддержує морально і фінансово акції українських Центральних Організацій, зокрема Організації Українського Визвольного Фронту, як також УККА, СКВУ та наші Церкви. Відділ, згідно з інформаційним звітом голоси Івана Вітюка, брав також активну участь у відзначуванні українською грамадою Нью Йорку 200-річчя Американської Незалежності і 100-річчя українського поселення в ЗСА, як також у багатьох інших акціях політичного і релігійного характеру.

Збори відкрили, вітаючи представника Головної Управи д-ра Володимира Нестерчука та інших чіль-

них членів громади, голова уступаючої Управи І. Вітюк. Після обрання президії в особах ред. В. Левенця — голови і П. Бурика — секретаря, приявні вшанували хвилиною мовчанки померлого в лютім члена Управи бл. п. Василя Якимова; обрали Номінаційну комісію в складі д-ра В. Нестерчука — голови, В. Наума і В. Коваля — членів, вислухали протокол з минулорічних Загальних Зборів, що його прочитав секретар Петро Бурик, і звіти членів Управи: секретаря П. Бурика, бібліотекаря і господаря — В. Коваля і голови І. Вітюка, як також звіт голови Контрольної комісії д-ра В. Нестерчука та продискутували важливіші проблеми Відділу, вирішивши провести широку акцію оборони українських політичних в'язнів в ССР та започаткувати масове писання листів до президента Картера і Державного Департаменту та до поодиноких конгресменів і сенаторів, головно ньюйоркської округи з проханням підтримати справу звільнення Валентина Мороза, Юрка Шухевича і інших політв'язнів. Приявні вислухали привітання представника ГУ ООЧСУ, що його виголосив д-р В. Нестерчук і привіти від поодиноких репрезентантів організацій.

Після уділення абсолютної уступаючої Управі обрано нові керівні органи Відділу на 1977-78 рік у такому складі: І. Вітюк — голова, В. Наум — заступник голови і організаційний референт, П. Бурик — секретар, Т. Байко — касир, д-р В. Нестерчук — пресовий референт, ред. В. Левенець — імпрезовий референт, В. Коваль — бібліотекар і господар; вільні члени: д-р О. Соколишин, І. Дзядів, О. Кovalь, І. Луцік; Контрольна комісія: д-р В. Савчак — голова, П. Подоляк і М. Сентій — члени.

Приявні, продискутувавши і затвердивши пляни праці Управи на біжучий рік, вислухали заключне слово новообраного голови І. Вітюка, який відмітив потребу активізації Відділу на зовнішньому відтинку для оборони України. Піснею „Не пора” закінчено Загальні Збори.

РІЧНІ ЗБОРЫ ВІДДІЛУ ООЧСУ В БАЙОНІ

6-го лютого в Народному Домі, що його збудовано в минулому році силами громади з ініціативи Відділу, відбулися річні Загальні Збори членів 16-го Відділу ООЧСУ. Голова Відділу п. Віntonів у вступному слові зазначив особливо велике в теперішньому часі значення праці УВФ, коли російсько-большевицька агентура шалено наступає на українство, а також згадав тих членів, що відійшли на вічний спокій. Привітавши присутнього члена Головної Управи п. С. Вожаківського, він розпочав збори.

Першим звітував голова Відділу п. Віntonів, який зазначив, що протягом року проведено свято Т. Шевченка. Свято Героїв, взято участь у вішнінгтонській і ньюйоркській демонстраціях, відзначено 35-річчя проголошення відновлення державності 1941 року, проведено коляду, згадав про співпрацю з Церквами та громадськими організаціями.

Звітували секретар Відділу панна М. Фесьо, а також фінансовий референт п. М. Пукас. Також був діловий звіт голови Контрольної комісії п-на М. Сірого, який підтвердив звіти членів уступаючої Управи і вініс пропозицію уділити їй абсолютною.

Загальні Збори обрали нову Управу у такому складі: п. Василь Віntonів — голова, п. С. Доморецький — заст. голови, Зіновій Сірий — секретар, п. М. Пукас — фінансовий, п. Мирон Сірий — культ.-освітній, п. В. Воронкевич — організаційний, п. М. Шкодин — колпортер і п. М. Дворський — господарський референт. До Контрольної комісії обрані пп. М. Голубець — голова, члени — І. Патрінчак і В. Фесьо-молодший.

За чергою порядку dennого виступив представник Головної Управи пан С. Вожаківський, зазначивши, що збори були проведені зразково, зупинився на завданнях організації на теперішньому етапі, сказав про ролю АБН, ВАКЛу, збирання Фонду Визволення України і дав аналізу політичної ситуації.

Співом „Не пора, не пора” закінчено ділову частину Зборів, після чого відбулася гутірка з перекускою.

Присутній

НОВИЙ ВІДДІЛ ОЖ ОЧСУ В МАЯМІ

У соняшній Маямі 1-го грудня м. р. скликано Засновуючі Загальні Збори українського жіноцтва в Лайонс Клубі, які рішили вступити в ряди Об'єднання Жінок ОЖ ОЧСУ. Голова Засновуючих Загальних Зборів Н. Мудрейко відкрила Збори, пояснюючи значення та цілі організації ОЖ, після чого приявні значення та цілі організації ОЖ, після чого приявні приступили до реєстрації. До Управи увійшли: Н. Мудрейко — голова, Л. Балабан — заст. голови, С. Кучкуда — секретарка, Л. Кобрин — скарбник, О. Лисевич, О. Болюх, О. Струк — Контрольна комісія, К. Бацвин, О. Сахаревич — господарська референтка.

Приявні привітали нову Управу, а новообраний голова подякував за довір'я, закликаючи членок до солідарності та дружньої співпраці, щоб допомогти українському народові.

19-го лютого відбувся інсталаційний бенкет в приватності численних місцевих громадян та туристів. Голова Відділу Н. Мудрейко відкрила мистецьку частину програми, представила гостю Уляну Целевич, яка виголосила святочну доповідь. Після цього членка ОЖ О. Болюх відспівала пісню „Цвітка дрібная” — сл. М. Шашкевича, а Н. Мудрейко рецитувала поему „Лист з України” — незнаного автора. Голова Відділу ООЧСУ Р. Балабан склав гратулaciї новозаснованому Відділові, бажаючи успіхів на майбутнє. Мір. Уляна Целевич декорувала засновниць Відділу ОЖ відзнаками. При звуках оркестри М. Івашка публіка забавлялася до пізньої ночі.

Алла Коссовська

БЛAKИТНА ЗІРКА

(З далеких спогадів)

Алла Коссовська — авторка повісті „Гірський вовк” і двох збірок поезій „Бабине літо” і „Паморозь”. Нагороджена на 9-му конкурсі СФУЖА за вірш „Побачення з океаном” і на конкурсі ОПДЛ за вірш „Колискова”. Постійний співробітник „Вісника”, членкиня ОЖ ОЧСУ і АДУК’у.

Її збірка оповідань „Ціна душі”, до якої входить друковане нижче оповідання, недавно здана до друку. — Ред.

Кінчався незабутній сімнадцятий рік. Ішов грудень. В невеликому південному українському місті він був, як завжди, не холодний, але вогкий і переважно сірий. Лише іноді, в полуночі години, щастливо сонцю пробитися крізь важкі, набряклі водою хмари, і тоді людям ставало трохи легше на серці.

Але ночі були страшні. Вони пахли жажом і кров'ю. Большевицький терор, безжалісний і безглуздий, не давав людям піднести голову, бо ніхто не міг бути певним, що сьогодні його не скоплять і, не слухаючи ніяких пояснень, не розстріляють тут же таки, на вулиці, приставивши „до стінки”.

Досить було побачити руки без мозолів, щоб ліквідувати власника їх, як буржуя. Інтелігенція боялась виходити з дому, бо скрізь вешталася озброєна до зубів матросня і солдати.

Для мене ця зима була ще й тим нещаслива, що я три тижні пролежала з жорстоким запаленням легенів, на межі життя і смерті.

І в гарячковому маячинні, якось уночі, я побачила над собою бородате обличчя чоловіка, який, попереджаючи мій переляканій вигук, поклав руку на мої уста і сказав: „Тихо, доню, це я, твій тато”. Він підняв з подушки мене за плечі, і я відчула на своєму обличчі колючий дотик його неголеної бороди.

Я впізнала його, свого коханого тата, охопила схудлими руками його шию і притулилася до нього, до свого рідного! Так ми завмерли на кілька хвилин, тримаючи в обіймах одне одного. За татовою спиною я бачила мамине обличчя, залите слізьми, але усміхнене, а далі — веселі, круглі очі моєї старшої сестри.

Здавалося, ми всі забули про тяжку дійсність в цей холодний грудневий вечір. Адже ми всі так турбувалися за нашого тата. Революція застала його на північно-західньому фронті, де він командував полком. Чутки про дики розправи з офіцерами розпропагованих большевиками солдатів доводили нашу маму до розpacу. Якось приятель нашої куховарки, солдат, що здезертував з фронту, розповідав у кухні, як вони повісили свого командира. Спокійно посмоктуючи „козячу ніжку” і спльовуючи час від часу на підлогу, він говорив: „А добрий був командир, не командир, а батько рідний. Аж плакали, коли вішали”.

Це не був цинізм досвідченого вбивці, це було отарне почуття, яке керувало темною маєю: усі, мовляв, це роблять, значить так треба, і ми не гірші за інших.

Батькові пощастило уникнути такої розправи завдяки білоруській родині, яку він підтримував матеріально протягом цілого року, ділячи свою скромну армійську платню між двома родинами. Голова цієї чужої родини в тяжку хвилину віддячився батькові, віддавши йому свій пашпорт і цивільний, зимовий одяг, щоб той міг виїхати без перешкод. Це врятувало батька, і ось він з нами, з пашпортом 65-літнього Йосифа Ужинського в кишені, в чорних окулярах і з бородою, яка мусіла додати йому 25 років життя. Хай буде благословенне твое ім'я, добрий діду Йосифе! Небезпечно тоді було позбутися пашпорта і тяжко було залишитися зимиою без теплого одягу, але ти не заважався віддати їх!

Наближалося Різдво. Я вже видужала, хоча ще не виходила надвір, бо лікар боявся ускладнень. Батько також не виходив, бо його могли спіткнати ускладнення іншого порядку. Ми з ним цілі дні проводили вдвох, бо мати і сестра Галя мусіли виходити на базар, щоб пропрати або вимінити щось на харчові продукти.

У свої десять років я слабо розуміла всю небезпеку батьківського стану. Для мене ці дні були найщасливішими в житті! Ми клеїли з

батьком картонажі для майбутньої ялинки, самі фарбували для них папір, бо кольорового не було, вирізували ляльки із старих журналів.

Але напередодні Свят-Вечора тато заявив, що піде до лазні, бо вдома бракує води і дров, а помитися як слід за таких умов неможливо. Пішов, не зважаючи на мамині протести, але незабаром повернувся, бо в лазні також забрало гарячої води.

Проте, батько був упертий, і на другий день знову пішов, а ми почали готоватися до Свят-Вечора.

Не пам'ятаю вже, хто приніс нам ялинку. Зелена і свіжа стояла вона в кутку їdalyni і пахла на всю хату Різдвом.

Надворі хутко темніло. Я розвісила на гілочках ялинки наші з татом прикраси, нагорі вже пишалася велика, блакитна зірка. Вже й убога кутя стала на своє місце під образами, а батька все ще не було. Мати ходила від вікна до вікна і на її блідому обличчі відбивалася безмірна тривога і передчуття чогось страшного.

Наш старий, великий годинник прохрипів сім разів, і разом з останнім ударом почулися глухі удари чимось важким у хвіртку. Мати відразу зрозуміла, яких то гостей подарувала нам доля на самий Свят-Вечір. Вона кинулася до мене, вивела до спальні і наказала лягти в ліжко, наче я хвора.

— У тебе плямистий тиф... гарячка... — шепотіла вона, ніби нас могли почути там, за хвірткою — А ти, Галю, — звернулася вона до сестри, — сядь тут і будь спокійна, і не говори нічого, говоритиму я! — І, накинувши хустку на плечі, вибігла у двір.

А там уже гатили прикладами рушниць у ворота і хтось гукав:

— Відчиняйте, стріляти будемо!

Мати відсунула засув і відразу у хвіртку вскочили двоє, солдат і матрос з рушницями напоготові.

— Полковник вдома? — впав гострий запит.

— Нема, — даючи їм дорогу, сказала мати.

— Не бреши! — крикнув матрос. — Ми знаємо, що він тут!

— Мій чоловік не повернувся з фронту, — сказала мати, і голос у неї прозвучав спокійно і сумно.

— Подивимося, поглянемо, а якщо збрехала — до стінки! — майже весело приобіцяв солдат.

Вони стояли вже на порозі їdalyni, і виявилося, що їх не двоє, аж п'ятеро.

— Зброя є? — суворо запитав матрос.

— Нема ніякої, — відповіла мати.

Почався обшук. Галя сиділа непорушно під ялинкою, схиливши над книжкою. Коло дверей стояв матрос.

І раптом страшна думка майнула у материній голові: з хвилини на хвилину мусить повернутися батько! Що як він зустрінеться тут з цими потворами в людській подобі? Подихом смерті війнуло з цівки рушниці, яку вартовий навів на неї, помітивши, що вона ворухнулася.

— Товаришу, у мене дочка хвора, там, у спальні. Тиф у неї плямистий, сказала мати, — дозвольте пройти до неї, може їй чогось треба.

При слові „тиф” матрос боязко зиркнув на двері спальні і трохи відсунувся убік. Потім подумав і милостиво дозволив: — Ну, йди чи що!

Поки „товариші” порпалися в інших кімнатах, а матрос розкурював цигарку, мати одягла мене, завинула у ковдру і, сказавши матросові: „Дитині треба в убіральню”, винесла мене повз вартового. Тоді вона сказала: — Доню, треба перестріти тата і попередити його, щоб не вертався додому, поки я йому не дам знати. Він знає, куди йому йти, а ти знаєш, як вийти на вулицю через провулок. Біжи, доню, і хай тебе Бог боронить!

Вікно, яке мати відчинила, виходило в провулок, а там у стіні був наш лаз, який ми, діти, бавлячися в „козаків-роздійників”, видовбали в стіні.

— Мамо, — тремтячи всім тілом від хвилювання, запитала я, — а як же ти вернешся назад без мене? Він же уб'є тебе!

— А я загорну в ковдру оце! — сказала мама і почала загортати в ковдру брудну білизну, яка чекала на прання у вузлі, за ванною.

Через лаз я вибралася на пустыр за нашим домом. Тут не було нікого і я побігла з усієї сили в напрямі до центру міста, де була лазня.

Я чекала довго, поки серед чужих мужеських силуетів впізнала рідний, батьківський.

Вислухавши мене, він нахилився, міцно притис мене до себе і поцілував у губи і щоки.

— Дякую тобі, доню. Біжи швидше, бо замерзла, і будь здорована! Мамі скажи, хай не турбується, все буде гаразд!

Він зник з моїх очей, розтанув у темряви. А я раптом відчула страшну слабість в ногах і мусіла сісти на східці якогось дому. Я не відчувала холоду, на серці в мене було спокійно і радісно, а на небі раптом, наче сталося чудо, розсунулися тяжкі хмари і наді мною засяяла, заблищала велика і чиста, блакитна зірка. „Оце народився Христос!” — подумала я, відчуваючи, як на очі набігають слізни зворушення, і рушила потихеньку додому.

ЗА СОВЄТСЬКОЮ ПРЕСОЮ

ПОМЕР КОМПОЗИТОР ЛЕВКО РЕВУЦЬКИЙ

31-го березня 1977 року на 87-му році життя помер у Києві видатний український композитор Левко Ревуцький. Покійний був учнем Миколи Лисенка і членом Академії Наук УССР.

Левко Ревуцький народився 1889 року в селі Іржавці на Полтавщині. Вже в студентських роках скомпонував ряд музичних творів. Викладав в Музично-Драматичному Інституті ім. Лисенка і Київській консерваторії.

Ревуцького заражують до продовжуваців традицій Лисенка і Леонтовича. Деякі з більш відомих його творів це кантата-поема „Хустина”, написана до слів Тараса Шевченка, обробки українських народних пісень (збірки „Сонечко”, „Козацькі пісні”, „Галицькі пісні” і т. д.), ряд концертів та симфоній. Ревуцький відредактував оперу „Тарас Бульба” М. Лисенка.

Мусів також писати такі пропагандивні твори, як, наприклад, „Пісня про партію”, „Пісня про Котовського і ін.

ЯКИЙ ПОРТРЕТ СПРАВЖНІЙ?

У „Літературній Україні” з 23 лютого читаємо:

Ось уже десять років, як у видавництві „Дніпро” видано нариси літературознавця Л. Степченка „Таємниці розгадано” (1966 р.) Дослідник переконливо довів, що портрет роботи Т. Шевченка, який усі вважали портретом Є. Гребінки, насправді портрет невідомого. У цій же книжці вміщено дійсні портрети Є. Гребінки, написані художником А. Мокрицьким. Торік

Мечислав Гаско у „Літературній Україні” (ч. 42) довів, що „Портрет невідомого” Т. Шевченка є портретом В. Одоєвського. Здавалося б, усе зрозуміле.

Та от десять років підряд у підручнику „Українська література” для 7-го класу друкується портрет, який зовсім неподібний до Є. Гребінки. У видавництві „Дніпро”, де в 1966 р. видано книжку „Таємниці розгадано”, торік вийшли в світ „Вибрані твори” Є. Гребінки з портретом В. Одоєвського. Та це ще незначний оргік порівнюючи з „Вибраними творами” Є. Гребінки (серія „Шкільна бібліотека”, „Дніпро”, 1972 р.). Тут на другій сторінці вміщено портрет Є. Гребінки художника Базилевича (дещо переінакшений портрет В. Одоєвського роботи Т. Шевченка). І в цій же книжці є портрет Гребінки художника А. Мокрицького. Два зовсім різних портрети!

Чи не досить цієї плутанини?

Г. Аркушин

ПРИКРА ДОВІЛЬНІСТЬ

І в цій же „Літературній Україні” читаємо це таке:

З великою цікавістю я прочитав книжку Івана Пільгука „Іван Карпенко-Карий” (Тобілевич), що вийшла у видавництві „Молодь” у серії „Життя славетних”. Поглибилась моя обізнаність з історією українського театру, з життям і діяльністю славних корифеїв, зокрема Карпенка-Карого.

Та ось на 147-ій стор. я прочитав, як Іван Карпович, готовуючись переїзджати з Новочеркаська на хутір Надію, приготував подарунки синам — власноручно зробив малювничі обкладинки на томик Джека Лондона та повість Нечуя-Левицького „Микола Джеря”.

Дія ця відбувається в 1887 році. У цей час Джек Лондон ще й не знав, що він стане письменником, бо йому тоді ледве виповнилось 11 років. Така прикра довільність, на жаль, породжує сумнів щодо правдивості й інших маловідомих фактів з життя Карпенка-Карого, які наводить письменник.

А. Гаєнко

„ЧИСТКИ” В СХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ

Щораз частіше можна бачити в Східному Берліні, — пише кореспондент „Тайму”, людей, які розігрують по його вулицях у „волгах”, прилетівши з Москви в літаках „Аерофлоту” ТУ-104. Цих агентів КГБ легко пізнати з їхніх безформних і тяжких вовняних цивільних плащів, сірих фрільцових капелюхів і ніби байдужих до всього облич. Сотні їх прибувають зі сходу і безпосередньо з летовища йдуть до похмурого будинку Міністерства Внутрішніх Справ, до головної кватири служби безпеки. Звісно вони виїжджають до секретних поліційних станиць, що густою сіткою обснували країну. Згідно з твердженням західних обсерваторів ця метушня кагебістів означає, що Москва безпосередньо керує кампанією репресій, які хвилями перекочуються по Східній Німеччині.

Численних дисидентів на совєтський зразок ув'язнюють у спеціальних психіатричних „лікарнях”. Сотні арештовано або взято під постійний поліційний нагляд. З-поміж останніх жертв поліційного розгулу на першому місці стоїть фізик Роберт Гавеманн, відважний критик східнонімецького комуністичного режиму, який перебував тепер під домашнім арештом. Іншою жертвою є визначний письменник Юрген Фукс, який зник безслідно після того, як поліцісти прізвали його серед білого дня на одній з головних вулиць Східного Берліну.

Метою цієї кампанії — застрашити інтелектуалів і змусити їх припинити критику режиму партійного боса Еріха Гонекера.

Вольф Бірман, 40-літній поет і співак, якийуважав себе за ортодоксального комуніста і в 1953 році імігрував із Західної Німеччини, бажаючи жити в комуністичній країні, розчарувався, прийшовши до переконання, що в Східній Німеччині „перекручують” марксизм і фактично диктатура знаходиться в руках не пролетаріату, а уряду. Бірманові пісні, широко знані також закордоном, від 1965 року заборонені в Східній Німеччині. Це було сюрпризом для Бірмана, коли йому дозволили вийхати в двотижневе турне на Захід. Але, виїхавши, він довідався, що його позбавлено східнонімецького громадянства, і заборонено вертатися додому.

Дисциплінованих східніх німців загально вважали за зразок послуху перед режимом після їх безуспішного повстання в червні 1953 року в східному Берліні. Але навесні цього року 200.000 німців подали аплікації на дозвіл емігрувати, повіривши в постанови Гельсінської конференції про вільне подорожування і об'єднання родин, розділених кордонами. Однак, видано було всього лише 10.275 віз на виїзд, і то більшість з них для старших осіб. Аплікантів після того звільнено з праці і взято під поліційний нагляд.

Комуністичні боси в Східній Німеччині стоять перед загадкою зростання дисидентського руху, бо

з усіх сателітних країн в тій країні життєвий стандарт найвищий. (У Східній Німеччині на особу припадає річно 3.430 доларів, у Польщі — 2.450 і в Болгарії — 1.770). Гострою проблемою для уряду Східної Німеччини є брак твердої валюти, що її викликало раптовне піднесення цін на оливу, імпортовану з Советського Союзу. В результаті снизилось постачання товарів широкого вживання. Іншою проблемою є вплив Західної Німеччини на Схід. Мільйони західніх німців щороку відвідують Східну Німеччину, і 70% східніх німців користуються західнонімецькими телевізорами. Вони знають про різницю життєвих стандартів між цими двома частинами поділеної Німеччини і заздрять західнім німцям, які мають можливість подорожувати по Італії, Франції і інших країнах Європи та Америки.

Щоб придбати тверду валюту, східнонімецький уряд вдається до піратської практики окупу за право на виїзд закордон. За голову він жадає від Бонну 15.000 дол. Від 1970 року в такий спосіб випомповано з Західної Німеччини 108 мільйонів доларів за викупленіх 7.200 комуністичних в'язнів. Бенінський уряд дуже неохоче йде на такі трансакції, але вважає їх конечними з гуманітарних міркувань. Тим часом за спробу нелегально перейти через „mur ганьби” прикордонники просто розстрілюють утікачів, або вони самі гинуть на замінованій зоні.

З НОВИХ ВИДАНЬ

УКРАЇНКА ДІЯСПОРІЯНА ЗА РОКИ 1973-1975: БІБЛІОГРАФІЯ, виготовив д-р Роман ВЕРЕС. Чікаго, Український Бібліографічно-Довідковий Центр, 1977. 63 стор. 28 цм. Серія: Українські Довідкові Матеріали, ч. 3.

Українська преса час від часу нотує появи бібліографій українських у вільному світі. Є два центри в Америці, які заслуговують на увагу — Осередок Бібліографії Віолині з д-ром Максимом Бойком, який видав понад десяток томів регіональної бібліографії Волині, та Український Бібліографічно-Довідковий Центр у Чікаго з д-ром Романом Вересом на чолі, який на початку 1977 р. видав бібліографію українські за три роки, тобто за 1973-1975 р.

Повну картину українські, виданої в краю й на еміграції, можна створити на основі статті Ф. Т. „Видатні публікації на Радянській Україні (1960-1975)”, вміщеної в Українському Календарі на 1977 рік, що його видало у Варшаві Українське Суспільно-Культурне Товариство (УСКТ), та „Матеріали до бібліографії”, зібраних А. С.-ом, як також праці д-ра Романа Вереса „Українка діяспоріяна за роки 1973-1975: Бібліографія”.

Крім передмови й короткої інформації про автора

українською й англійською мовами, йде тут опис 679 видань, зібраних і порозділюваних по окремих предметах, з бібліографічним описом.

Бібліографія охоплює видання українською, англійською й іншими мовами, як німецька, латинська, французька, італійська, чеська, польська. Бібліографія має два індекси предметів: український з 34-ма позиціями та англійський з 32-ма позиціями. Праця розпочинається бібліографією бібліотеки. Далі йдуть видання з географії, регіональні збірники, українці в діаспорі, біографії, гроті, марки і т. п. Окрім розділи присвячені мемуаристиці, політичним і економічним наукам, українському політичному життю, українцям і їх сусідам, підпільним виданням на Україні, яким слід було призначити окремий розділ.

Автор приділив окремі місця українським Церквам, питанню Патріярхату, Західній Україні. Окреме місце займають розетки українська наука, преса, література, мовознавство, ономастика, педагогіка, медицина, природознавство, мистецтво, музика, дитяча література, філософія, фолклор, календарі, каталоги видавництв.

Англомовна україніка вміщена на стор. 43-55, позиції чч. 485-638, і розподілена на предмети: бібліографії, повісті, політичні й економічні науки, сусіди України, релігія, наука, література й мова, ономастика, мистецтво, фолклор, філософія, септінні видання, каталоги видавництв, різне й додатки українською й іншими мовами.

Автор слушно зазначає, що годі уважати цю бібліографію за вичерпну і кількаразово закликав присилати матеріали до УБДЦ в Чікаго.

Слід сподіватися, що автор незабаром видасть доповнення, але важливіше те, що вже маємо основну бібліографію за три роки: 1973-1975. А де попелені роки чи минулий 1976 р., коли ми відзначали 200-річчя американської революції і проголошення державної незалежності, як також 100-річчя українського поселення в ЗСА?

Д-р О. Соколішин

РОСІЯНИ СПРИЧИНИЛИ НАДЗВИЧАЙНО ХОЛОДНУ ЗИМУ В АМЕРИЦІ?

Американські і канадські науковці переконані, щоsovєтські експерименти над контролем погоди спричинили надзвичайно холодну зиму в Америці і Канаді. Експерти в обох цих країнах вважають, що росіянини використовують радіосигнали, щоб порушити земне магнетичне поле, внаслідок чого змінюється напрям руху арктичних повітряних мас в напрямі З'єднаних Штатів.

Мета росіян — підвищити температуру в своїх агрокультурних районах, щоб продовжити вегетативний період і тим самим збільшити врожай зимових культур.

Від липня місяця росіянини висилали надзвичайно сильні сигнали, що на якийсь час перервали були ра-

діокомуунікацію по всьому світі. Науковці припускають, що вони використовують систему зміни погоди, опрацьовану геніальним югославським винахідником Ніколою Теслею, який помер у 1943 році.

Д-р Андрія Пугаріч, який 35 років студіював проект Теслі, заявив кореспондентам: „Це — реальна наукова можливість, що росіяни використовують проект Теслі, щоб змінювати погоду. Росіяни можуть змінити рух арктичного повітря в будь-якому напрямі”. Припущення д-ра Пугаріча підтверджує Олівер Ніколсон у Вашингтоні, консультант у справах енергії. „Ми маємо докази, — заявив він, — що в ССР є два пункти передачі радіосигналів, в Ризі і в Гомелі, на південь від Менську. Цього року в районі довкола Риги температура взимі була на вісім ступнів вища від нормальної. Також в усій Європейській Росії погода в грудні і січні була тепліша від нормальної.

Зміна напряму західних вітрів спричинила також посуху на заході ЗСА. Вітри, які нормально дууть у східному напрямі через Тихий океан, не набирають вологи, коли їх скеровується в напрямі північного магнетичного полюса і через Сибір та арктичні райони. Відсутність цих нормально насичених вологою вітрів спричинила посуху на західному узбережжі Америки.

Тесля, який розкрив можливість зміни напряму вітрів, помер у глибокій нужді в Нью Йорку. Його праці добре відомі в ССР, Китаї і країнах-сателітах.

Д-р Пітер Марковіч, фізик з Лос Анджелесу, заявив: „Я думаю, що росіяни роблять експерименти, суті яких самі як слід не розуміють. Вони випробовують монстра, який легко може вийти з-під контролю”.

ЗАГРОЗА, НЕЗНАНА В ІСТОРІЇ АМЕРИКИ

Департамент Юстиції приходить до висновку, що дитячі генги замість втихомирюватися, як помилково дехто думас, стають найбільшою в історії Америки загрозою для її громадян, особливо старшого віку.

Антраполог д-р Міллер, що протягом двох років досліджував причини постання і „діяльність” цих генгів, заявив: „Сотні і тисячі підлітків бешкетують на вулицях, в житлових будинках і установах великих міст. Громадяни великих міст стероризовані цими генгами, почиваючи себе беззахисними. Члени генгів уживають тієї самої зброї, що й поліція, переважно револьвери Сміт і Вессон.

У Філадельфії закрито кафетерії в трьох найбільших школах з огляду на те, що бешкетники вдираються до них і вимагають від школярів „окупу”. В Чікаго члени генгів побивають учителів, які бояться скаржитися поліції, щоб уникнути помсти збоку юних злочинців. Члени генгів вештаються по коридорах шкільних приміщень, грабуючи учнів і вчителів. Старші особи бояться появлятися навіть удей на вулицях, і виходять на закупи групами.

У Конгресі, обговорюючи проблему дитячої злочинності, пропонують карати юних порушників закону нарівні з дорослими злочинцями, бо вони, часто 13-ти і 14-літні, знають, що за іхні злочини їх ніхто не покарає, прізвища їхні в пресі не опублікують, хібащо віддадуть під „опіку” батьків у значній більшості також кримінальних елементів.

В Ізраїлі звичайно карають малолітніх злочинців нарівні з дорослими, і деякі конгресмени пропонують наслідувати в цьому Ізраїль, де дитячу злочинність зведено до мінімуму.

58% АМЕРИКАНЦІВ ЗНАЮТЬ, ХТО ТАКИЙ БУВ НАПОЛЕОН

Широко переведеним опитуванням встановлено що ім'я Колюбма знаємо 92% американців, 89% знають, хто такий був Шекспір і 84% — Бетговен. Проте, лише 58% знають прізвище великого французького завойовника Наполеона, 47% — батька модерної психології Фройда, 44% — грецького філософа Арістотеля, 41% — батька комунізму Карла Маркса, 34% — італійського маляра Рафаеля, 29% — російського письменника Лева Толстого.

РИЧАРД НІКСОН ЖИВЕ ЯК В'ЯЗЕНЬ

Школярі зібралися на хіднику недалеко гольфового поля, де вправляється колишній президент Америки Річард Ніксон, і виспівують на смішуваті пісеньки. Коли Ніксон вдає, що не звертає на них уваги, один із школярів підносить свої руки ніби наміряючись вистрілити на нього з рушниці. „Стежися, Ніксон!” — кричать його товариші, і весело рягочуться.

Колишній президент Ніксон живе як призабута всім світом людина, переслідуваній „лухами” Вортергейту.

Протягом тижня кореспондент „Інквасру” спостерігав з віддалі життя Нікса. Зі своїми друзями і сусідами він не має майже ніяких контактів. „Він — цілковито замкнена в собі людина, — заявила Аніта Манелл, сусідка Нікса. — Ми бачимо його лише тоді, як він прогулюється вздовж морського берега”.

Листоноша, який доставляє Ніксонові кореспонденцію, каже: „Він ніколи не має мені назустріч рукою, ніколи не скаже „галло”. Я ніколи не бачив Пет Ніксон”.

Ніксон раніше відвідував інколи сусідній ресторан, але останніми місяцями відвідини його припинились. Протягом останніх двох з половиною років він веде монотонне життя — ранками пише мемуари, очевидно насвітлюючи в них справу Вортергейту згідно зі своєю власною версією, а по полуничні грає в гольф.

Один із 15-членної групи секретної служби, охорони Нікса, заявив, що це — надзвичайно нудна справа охорона колишнього президента, який жи-

ве в своєму маєтку як в'язень. Ескортований агентами секретної служби, Річард Ніксон і його секретар Джек Бреннан виїздять на гольфове поле, грають одну-два тури, і це всі розваги колишнього президента. Поза гольфовим клубом майже ніхто Нікса не бачить.

Маєток Нікса, розташований на 25 акрах землі, знаходиться в Ля Каза Пасіфіка, в Сан Клементе, в Каліфорнії.

„МУСИМО ЗРОБИТИ ПОРЯДОК В ЦАРИНІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я”

„Занадто мало лікарів належно дбають за своїх пацієнтів і посвячуються своїй професії”, — з прікристю заявив д-р Едгар Берман, один з найвизначніших американських лікарів. — Наша медицина катиться під гору...”

Д-р Берман, персональний лікар сенатора Глоберта Гомфрі і автор книжки „Золотий Стетоскоп”, гостро атакує недотягнення, які він спостерігає на полі медицини.

„Забагато лікарів, — заявляє він, — вдаються до непотрібних операцій і викликання свої телефони на вікенді, щоб не іхати на виклики пацієнтів. Забагато лікарів посвячують себе б'льші доларсні, ніж хворому.

Д-р Берман осуджує також Американську Медичну Асоціацію як „протектора” лікарів, яка не очищає лікарські кадри від осіб некомпетентних у медичній професії. „Я, — каже він, — маю численні докази, коли лікарі застосовують у відношенні до своїх пацієнтів непотрібні процедури, жадають від них занадто високі гонорари. Щонайменше 80 відсотків лікарів з 200.000, які практикують в Америці медицину, винні в порушуванні етичних зasad. Десять відсотків аморальних лікарів фактично обманюють своїх пацієнтів і, на жаль, лише менше як 15 відсотків працюють з посвятою і зі співчуттям до людей, про здоров'я яких мусять дбати. Більшість лікарів перепускають хворих через свої офіси як худобу.

„Найбільше жадібні до грошей, — каже д-р Берман, консультант у медичних справах при Білому Домі, — лікарі вузької спеціальності, які менше працюють і дістають вищі гонорари: алергісти, лікарі-фахівці від недуг горла і носа, урологи, гінекологи, психіяtri, навіть хірурги. Внаслідок двох до трьох мільйонів непотрібних операцій помирає в Америці від 14 до 16 тисяч людей, і Бог знає, скільки сотень тисяч мають комплікації в своїх недугах. Переведені в Єйльському і Корнельському університетах досліди стверджують, що 1.4 мільйона людей мусять іти до шпиталів унаслідок неправильного приписаних їм ліків. Ми мусимо негайно зробити порядок в царині охорони здоров'я нашого населення. — Закінчив своє інтерв'ю кореспондентові „Нешенел Інквасру” д-р Берман.

ФЕДІР ДОСТОЄВСЬКИЙ ПРО РОСІЯН

„Раз-у-раз нарікають, що у нас немає людей практичних; що політичних людей, наприклад, багато; генералів теж багато; всіляких управителів, скільки б не було потрібно, відразу можна знайти яких завгодно, а практичних людей немає. Приайнані всі нарікають, що немає. Навіть, кажуть, обслуги на деяких залізницях порядної немає; адміністрації такої-сякої в якійнебудь корабельній компанії скомпонувати, кажуть, ніяк неможливо. Там, чуєш, на якійнебудь нововідкритій залізниці зударились або провалились на мосту вагени; там, пишуть, за малим не зазимував потяг серед сніжного поля: поїхали на кілька годин, а п'ять днів простояли в снігу. Там, розповідають, багато тисяч товару гніє на одному місці по два-три місяці, чекаючи на перевіз . . .”

(З повісті „Ідіот”, 1869.)

ТАСМНИЦЯ ЗАГИБЕЛІ КЕННЕДІ

Звіт призначеної президентом Джонсоном комісії Воррена, яка мала перевести докладну інвестигацію в справі убивства Кеннеді, не задовольнив багатьох юристів, лікарів, політиків і навіть свідків убивства. На цю тему вийшло декілька книжок, автори яких заперечують висновки комісії Воррена. Автори цих книжок одностайно стверджують, спираючись на переконливі аргументи, що Лі Освальд не був єдиним спричинником смерті президента Кеннеді, що був він лише виконавцем убивства, учасником конспірації або був навіть лише підставною фігурою. Це припущення скріплюється рядом таємничих смертей осіб, які могли б проліти світло на цю трагедію, зокрема убивством самого Освальда.

Виїзд Освальда до СРСР, одруження його з дочкою полковника КГБ і поворот разом з нею до Америки при відомих перешкодах, що їх чинить советський уряд для виїзду советських громадянок, які вийшли в СРСР заміж за американців — все це породило гіпотезу про участь Москви в убивстві Кеннеді. Друга гіпотеза зв'язує Освальда з проакстрівськими елементами, які, убиваючи Кеннеді, мстилися на ньому за нібито підготовлювані СІАЕЙ замахи на життя Кастро. Третя гіпотеза зв'язує це убивство з колами американських промисловців, які, використовуючи Мафію, хотіли позбутися ліберального президента. Є ще й інші гіпотези.

Під тиском громадської опінії в Конгресі створено недавно спеціальну комісію, яка повинна наново перевести дослідження в справі замордування Кеннеді.

Сенсацію останніх днів було самогубство Джорджа Мореншілдта, народженого в Росії вчителя і знайомого Лі Освальда, майже напередодні покликання Мореншілдта комісією для дослідження убивства Кеннеді. Про свої розмови з Мореншілдтом розповів під присягою голляндський журналіст Віллім Ольтманс, з яким Мореншілдт був близько знайомий.

Мореншілдт, — заявив Ольтманс, — був посередником в конспірації тексаських нафтовиків, очолюваних нині покійним Г. Л. Гунтом, і антикастрівських кубинців, які вирішили помститися на Кеннеді за його наказ стримати допомогу кубинцям авіацією під час їх висаду в Свіязачій затоці. Освальд був виконавцем убивства, але, крім нього, для цієї мети було призначено ще кілька кубинських емігрантів.

В лютому ц. р. Мореншілдт нібито сказав Ольтмансові, що він готов розкрити подробиці атентату на Кеннеді, але — поза територією Америки, бо, мовляв, боїться за своє життя. Він був у виразно депресивному стані.

Наприкінці 1976 року протягом двох місяців Мореншілдт перебував у психіатричній лікарні і двічі пробував покінчти життя самогубством. Патрік Руссел прокурор в Далласі заявив, що Мореншілдт часто мав галюцинації. Він був переконаний, що його хочуть убити. Щодо посередництва Мореншілдта в конспірації проти Кеннеді сумнів викликає те, що, як свідчив він перед комісією Воррена, Освальда бачив він за шість місяців перед атентатом.

Чи зі смертю Мореншілдта випала важлива ланка з ланцюгу, що має привести до розкриття всієї правди про убивство Кеннеді, чи його зізнання були лише виплодом хворої фантазії?

ЛІНКОЛЬН І ЧЕРЧІЛЛ ОСЯГАЛИ УСПІХІВ, НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ПРИСТУПИ ДЕПРЕСІЇ

Абрагам Лінкольн боявся, що він може поповнити самогубство. Вінстон Черчілл повсякчас боровся з депресією. Пригнічений Натаніел Гавторн кинув деякі свої манускрипти у вогонь.

Лінкольн, Черчілл і Гавторн належали до історичних постатей, які переживали приступи найтужчої депресії, ідучи до своїх цілей.

Тепер Національний Інститут Ментального Здоров'я нараховує до 8 мільйонів американців, які щороку потребують допомоги проти цієї недуги.

Абрагам Лінкольн був психоневротиком, — твердить д-р Мільтон Шутс, автор Лінкольнового життєпису. Його психічний стан у великий мірі погіршила смерть його улюбленого сина в 1862 році. Лінкольн після цього просиджував цілими днями в темній кімнаті, лякаючи цим свою дружину.

Роберт Вільсон, який працював з Лінкольном в іллінойській легіслатурі, пригадував, що Лінкольн був до такої міри пригноблений ментальною депресією, що не відважувався носити в кишені ножа, щоб не поповнити самогубства.

Вінстон Черчілл свій депресивний стан називав „чорним пском” і поборював його інтенсивною практикою.

Особливо гострі приступи депресії переживав Черчілл, коли був змушений залишити в 1915 р. адміралітю, коли програв у 1945 р. вибори і після цього виходу на емеритуру.

Джордж Вашінгтон також переходив приступи гострої депресії. Один з його біографів навіть називає властивими Вашінгтонові прикметами „розчарування” і „відчай”. Замолоду Вашінгтон під впливом депресії навіть готов був у 1775 році залишити пост командувача збройних сил.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

НЕ СПІВАЙМО СОВЕТСЬКІХ ПІСЕНЬ НА НАШИХ КОНЦЕРТАХ І АКАДЕМІЯХ

Останнім часом завважується, що наші вокально-музичні одиниці в ЗСА і Канаді виконують советські пісні, що в них оспівуються „щасливе життя” в імперії колоніалізму і невільництво, яку називають ССР. Їх залишки співають на концертах і академіях, і то ще з нагоди листопадових або січневих роковин. Між такими советськими піснями є пісня під назвою „Степом, степом” А. Пешкевича-М. Негоди.

Коли проаналізуємо цю пісню, приходимо до висновку, що це пісня суто советського характеру. В ній зустрічаємо, зокрема, слово „солдат”, яке не увійшло в нашу військову термінологію. Українське військо не мало солдатів, а мало вояків, козаків, жовнірів, стрільців, дивізійників, упівців і т. д.

За кого боролися і гинули ті солдати у пісні „Степом, степом”? Очевидно, що не за Україну, а за московську, комуністичну імперію, за Москву, за Сталіна.

Щоб затерти сліди советського „патріотизму” у пісні „Степом, степом”, дехто змінює слово „солдат” словом „козак”, однак, це не розв'язує справи.

Пісня скомпонована до оригінальних слів, а не пофальшованих так, як це часто роблять совети. Якщо йти по цій лінії, то можна також підставляти слова і до інших советських пісень, наприклад, „Із-за гір та з-за високих”, пісні про Сталіна, про „Катюшу”, про „Амурських партизанів”, „Ішов солдат за владу рад” і ін.

Ми маємо багато пісень наших композиторів: Бортнянського, Веделя, Кошиця, Стеценка, Кудрика, Лятишинського, Людкевича, Барвінського, Ленонговича, Гайворонського, Углицького і інших. Чому не вивчати їхніх пісень, які своїм змістом і композицією підходять для наших хорів?

Ф. Подоляк
Йонкерс

„УКРАЇНСЬКІ ТЕРМОПІЛИ” ТА „ЛІЦАРІ АБСУРДУ”

Після Першої світової війни у Львові між українським студентством поширився культ Крутянських Героїв. Бій під Крутами порівнювали з босм греків під Термопілами, але — крім безприкладного героїстства — не було тут подібностей.

Греки під Термопілами таки стримали навалу персів, що завернули назад, тоді як українські герої не могли стримати московської навали.

Всі 300 греків полягли, тоді як з 500 крутянців полягло більше 100 студентів, юнаків з Юнацької Школи та вільних козаків. Традиційні згадки про 300 крутянців, аналогічно до 300 термопільців, не мають історичної підстави.

Між греками знайшовся зрадник Ефіяльт, який зрадив греків і показав персам гірську стежку, що нею перси обійшли греків і їх усіх повбивали. Між крутянцями не було Ефіяльта.

Взагалі про бій під Крутами було багато поезій. а замало історії. На щастя, полк. Омельченко, комендант бойової групи під Крутами, остаточно вяснив справу.

У 1930-их роках прийнялася в нас для крутянців така „крилатая фраза” — „лицарі абсурду”. Пояснюючи це тим, що крутянці знали, що йдуть на певну смерть, що не можуть побороти двадцятикратної московської навали, але боролися, доки вистачило куль, і відступили згідно з наказом.

Автор цих рядків, листопадовець, член УГА і Армії УНР, вважає, що звати наших вояків з визвольних змагань „лицарями абсурду” — це просто зневага для них!

Ні в якій війні ніхто наперед не може сказати її вислід, тому всі борються з вірою у свою перемогу. Якби вояки були переконані, що вони борються за „абсурд”, тобто по нашему — нісенітнію, дурніцю, бриднію, то напевно занехаяли б боротьбу, бо ж ніхто розумний не буде вмирати за нісенітнію.

Українські вояки наших визвольних змагань боролися за волю України, за Українську Народну

Республіку, проголошенню в універсалах Української Центральної Ради й Директорії Української Народної Республіки.

Хіба ж це був „абсурд”?

Приблизно від 1930 року звуть крутиянців і герой Базару „лицарями абсурду”, і я не читав, щоб хтось запротестував проти такої зневаги!

Чомусь наші об'єднання кол. вояків українських армій досі не запротестували проти такої зневаги, зневіковання їхньої боротьби, бож вони не боролися за... „абсурд”! Треба усвідомити, що український народ пролив море крові в боротьбі за свою державність! Від 1918-го до 1950 року поглягло біля мільйона наших воїнів за Україну, членів українських регулярних армій, підпільніків і повстанців на всіх українських землях. Обставини були такі, що годі було обчислити всі наші втрати не тільки на полях боїв, але і в шпиталах від ран, від тифу та інших недуг, в полоні, у тюрямах, в концтаборах.

Чи можна „величати” мільйони поляглих і погиблих за Україну наших воїнів „лицарями абсурду”? Чи це „почесне відзначення”, чи зневага?

Нехай дадуть відповідь ті, що мали щастя вернутися з поля боїв і концтаборів.

Іван Дурбак
Трой, Н. И.

АБИ ЗАСУДЖУС ТИРАНИЮ І ДЕТАНТ

ЦК АБИ вислав урядам і визначним політикам західніх держав окремий меморандум з оцінкою Гельсінкського Заключного Акту, його наслідків. В ньому подано власні пропозиції щодо дальшої політики Заходу та залучено документацію про незмінне варварське тонтання національних і людських прав російськими колоніалістами та імперіалістами. Теперішня чергова фаза унаваження прагнень національної незалежності і здійснення вольностей людини і нації є показником визвольної боротьби націй, що має своє коріння не в гельсінкських домовленостях, в яких визнано статус кво уярмлення націй, але у власнопідметній незнищенні революційно-візвольній національній боротьбі поневолених народів і лодей.

МІЖНАРОДНІ ТЕРОРІСТИ ПОЛЮЮТЬ ЗА АМЕРИКАНСЬКИМИ ДИПЛОМАТАМИ

Міжнародні терористи замордували 31 американського дипломата і поранили 36 в різних країнах світу, починаючи від 1963 року. Ситуація настільки алярмуєча, що Американська Асоціація Закордонної Служби (AFSA) звернулася до президента Картера з вимогою вжити негайних заходів для боротьби з тероризмом.

„Американські урядовці — перша ціль для терористів у деяких країнах, як, наприклад, в Ірані, де ми тісно співпрацюємо з урядом, — заявив Ду-

глас Гек, який очолює в Державному Департаменті Відділ для поборювання тероризму. Звіт, виготовлений його відділом, виявляє — окрім убивств — між 1963 і 1976 роками:

— 29 американців були викрадені, але по якомусь часі випущені на волю без тяжких фізичних ушкоджень.

— Американські урядовці були ціллю бомбових замахів; 12 бомб були своєчасно розкриті.

— Дружини двох американських урядовців в Йорданії були згвалтовані терористами, а їхні мешкання пограбовані.

Американські дипломати падають жертвами терористів у Південній Америці, на Близькому Сході і в Західній Європі.

Амбасадор ЗСА Френціц Мелой, мол., економічний дорадник Роберт Ворінг і їхній шофер були замордовані в Бейруті, Ливан, останнього літа.

Консульський агент ЗСА Джон Еган був викрадений зі своего дому в Кордобі, Аргентина, в 1975 р. 12-ма повстанцями, які вимагали за його свободу випустити з тюрми чотирьох їхніх товаришів. Двома днями пізніше тіло забитого Егана знайшло поліція.

В 1974 р. терористи, викравши Джона Паттерсона, американського віце-консула, вимагали за його звільнення 500.000 доларів. Його труп знайдено через 107 днів.

„Найвищий час застосувати найгостріші акції в поборюванні інтернаціонального тероризму”, — заявив сенатор Гейнц.

„ПОДАРУНОК” НАЦІ ДЛЯ АМЕРИКИ

Енергетична криза, яку нині переживає Америка, була в 1930-их роках також критичною проблемою для нацистської Німеччини, яка все ще пробувала завоювати світ, коли основні джерела нафти в Плоєшті, в Румунії, були вже розбомблени альянтською авіацією. Німці знайшли розв’язку цієї проблеми в продукуванні нафти з вугілля, якого мали подостатку, і досягли в цьому напрямку таких успіхів, що після 1944 року німецькі бойові літаки літали і танки функціонували майже виключно на синтетичній газоліні.

Вісімнадцять місяців тому проф. Річард Вайндерді, інженер-хемік з Тексас АМ і його колега, історик Арнольд Краммер взялися дослідити способи, якими німці перетворювали вугілля на нафту. Завдання це, як виявилось, було надзвичайно тяжке. Не лише за браком документів. Проте, їм пощастило побороти всі перешкоди, бо діяграми заводів, точний опис продукування нафти з вугілля, навіть щомісячні рапорти, висилані Гітлерові з 25 заводів в кінці війни, опинилися в руках американців. На підставі вивчення документації ці два науковці виявили, що супроти досі знаних методів продукція нафти коштувала німцям у п’ять разів дешевше. Ця документація лежала недоторканою протягом 30 років.

Фахівні з Тексас АМ знайшли понад 30.000 документів, з яких лише 15% були скаталогізовані. Допомогли їм комп'ютери. При дальншому дослідженні виявилось, що при продукуванні нафти з вугілля одержуються побічні продукти, які можна використовувати для контролі забруднення атмосфери.

Основні технологічні процеси перетворення вугілля на нафту відомі кожному студентові-хемікові. Але досі ці процеси вважали неекономічними. Тепер американські кампанії будують численні рафінериї, в яких будуть застосовані уліпшені німецькі способи здобування „чорного золота”. Чи розв'яже це найболячішу енергетичну проблему?

СЛОВО, ЯКЕ НІЧОГО НЕ ОЗНАЧАЄ

Кожне знає слово „автомобіль”.

Величезна більшість із нас знає навіть не тільки те, що наша мова називає тепер цим словом, але й що означає воно само, якщо приглянутися до його складу. Звідки воно взялося?

Авто-мобіль — слово, зложене з грецького займенника „аутос”, що означає „сам”, і латинського прикметника „мобіліс”, що означає „рухомий”. „Автомобіль” — сам собою урухомлюваний.

„Мото-цикл” також слово подвійне і штучне. „Мото” — частина латинського слова „мотор” — „двигун”. „Циклос” або „кіклокс” у греків означало: „коло” або „колесо”. „Мотоцикл” — моторове колесо, візок з двигуном.

Зовсім так само „автобус” має означати... Хм! Що таке? „Авто” — це „само”, а „бус”?

Ось тут і починається несподіванка! Ніякого слова „бус”, що підходило б до нашого випадку, у жадній з відомих нам мов ми знов таки не знаходимо. Ніде воно нічого придатного для нас не означає. Як же бути?

Як завжди в таких випадках, щоб зрозуміти історію слова, найзрозумініше звернутися до історії того предмета, який воно називає, до історії людства або народу, що найменував так цей предмет.

„Автобус” одержав своє ім’я відразу ж після свого створення, як тільки він змінив свого попередника — незgrabний кінний повіз, який возив пасажирів століття тому. Повіз цей звався „омнібус”, — омні-бус? Що ж значить і з яких частин складається це тепер уже призабуте слово?

Тут все ясно. Слово „омнібус” являє собою давальний відмінок множини від латинського слова „омніс”. „Омніс” значить „увесь”; „омнібус” — „для всіх”, „усім”.

Відмінок цей виведений за всіма правилами латинської граматики: ignis — вогонь, igni-bus — вогнями, avis — птах, avibus — птахами.

Отже, це „бус” є не що інше, як закінчення давального відмінка деяких староримських іменників і прикметників. Оце й усе.

У слові „омнібус” таке закінчення було цілком

законне. Адже омнібус був екіпажем „для всіх”, повозом „загального користання”. Отож його назва і означала „для всіх”, „загальний”.

Однак той інженер чи підприємець, який перший вирішив поєднати автомобільний мотор з кайдовом величезного омнібуса, був, мабуть, людиною винахідливою, але не мовознавцем, у кожному разі. Він не поцікавився значенням слова „омнібус” і, відкинувши його корінь (а з коренем і сенс), приєднав закінчення латинського давального відмінка до грецького займенника. Вийшло слово „автобус”, слово — якщо судити з його складу — не означає нічого іншого або означає предмет досить дивний, щось ніби „само+м” або „сам+ех”.

Але цікава річ — мова! Саме це перекручене слово-каліка, слово-покруч легко зацепилося у французькій мові, стало спочатку її повноправним громадянином, а потім поширилося і в інші мови Європи.

Щобільше, воно зазнало різних пригод. Незабаром у нього з'явилася чимало „братьів”. Усі ми вільно вживаемо слово „тролейбус”, що, як розібралися, може бути перекладене тільки як рольбус („троллі” — по-англійськи — „ролька”). Зустрічаємо також слово „аеробус”, тобто повітробус, бо „аер” по-латині — „повітря”. Слово це, на думку автора, має означати пасажирський літак.

I, нарешті, в Америці і в Англії від слова „автобус” корінь „авто” взагалі загубився. Залишилось — і стало цілим словом — тільки „колишнє закінчення латинського давального відмінка”, частка, яка зовсім нічого не означає. В Америці і Англії автобус зветься просто „бас” (пишеться „бус”). Спробуйте сказати, що „бас” не є справжнім англійським словом!

Дехто може подумати: як легко складати і виндумувати „нові слова”. Придумав, і воно живе і навіть розходиться по всіх країнах світу!

Але це тільки так здається. Річ у тому, що слово „автобус” затвердили мови Європи і українська мова зокрема. А мова затверджує далеко не всі пропоновані її слова. I догодити її примхливому смакові дуже трудно.

Л. Успенський („Слово про слова“)

ЖИВУЩИЙ ЗАГЛОБА

(Фейлетон)

Великий польський письменник і не менший шовініст, Генрик Сенкевич у своїй трилогії „Огнем і мечем” породив польського шляхетського типу, пана Заглобу, який відзначався хвалькуватістю, довгоязикістю, брехливістю, пияцтвою і боягувством. Кожний, читаючи цю книжку, уявляє собі пана Заглобу, наче його бачить живого: бундючний старий шляхтич з підкрученими догори

сивими вусами, з товстим випашеним черевом, завжди готовий до чарки, забави і перехвалок, вміє добре вертіти своїм довгим язиком, розказує різні пригоди, в які ніхто не вірить, а при зустрічі з противником, як, наприклад, з козацьким полковником Бурлаєм, бере „ногі за пас” і втікає аж за ним куриться.

Не будемо піддавати всіх фактів заглобівської глупоти в наставленні до України й українців, бо тоді треба б писати грубу книгу. Та її факти ж ці в своїй основі відомі не лише українцям, але й кожному, хто цікавиться проблематикою польсько-українських взаємин. Подамо лише один, який яскраво віддзеркалює думання, що його ще схвалює більшість поляків на чужині сущих.

Живе собі в Торонті один із заглобівського насліддя, з рангою полковника, назвімо його умownо пан полковник Заглоба. Цьому нащадкові сенкевичівського пана Заглоби ройтесь в голові, як в уліку, від різних думок, мрій і плянів відносно майбутньої, покомуністичної Речі Посполитої.

Полковник Заглоба, як усі польські мрійники її утопісти, мріє про майбутню Польську державу, як „моцарство” не лише в таких кордонах, в яких вона є сьогодні, але навіть плюс щонайменше з „кресамі всходнемі”, тобто з західніми землями України й Білорусі та південною частиною Литви з Вільнем, Берестям, Гродном, Луцьком, Рівним, Тернополем, Станиславовим і Львовом. Був би він, очевидно, не проти, щоб це майбутнє „моцарство” було „од можа до можа”, хоч би навіть побудоване коштом всієї України в спілці з Москвою. Бо як же ж інакше можна було б таку ціль осягнути, як не новими Андрусовим, чи Ригою.

Заплутуючись, як муха в павутині, у своїх висновках про „польськосьць кресуф всходніх” і здаючи собі справу з реальності біологічно-духового потенціалу української нації, він традиційно, „попляхетськи” уявно хапається за шабельку, грозячи, що коли приайдеться, то навіть силою ці „креси” треба прilучити до Польщі.

Як бачимо, уява і фантазія бундючного пана полковника Заглоби не знає меж. Крім цього не бракує й безмежної політичної глупоти, через яку пропала поверсальська Польща, як цуцик на ярмарку, та хронічної сліпоти, через яку не може побачити він, що немає реального ґрунту для зреалізування таких головокружних плянів.

Погрожуючи українцям шабелькою, пан полковник Заглоба ніяк не може сприйняти тих іс-

торичних фактів, що коли б не зрада татар під Берестечком, допомога Франції легіонами Галлера, які вона вишколила і вивінувала на фронт проти більшевиків, а які польський уряд кинув проти УГА, і не рішальна допомога советської Москви проти УПА, бачили б різношерсті польські Заглоби перемогу над українцями, як своє вухо без дзеркала. Навіть без амуніції гнала УГА галлерчиків від Чорткова мало не до Львова. А що було б, коли б УГА була одержала таке воєнне вивінування, як мало військо Галлера?

В майбутню допомогу Франції і західніх держав проти України може вірити хіба найвняк типу пана Заглоби. Також у спілку з Росією. По тотальному розвалі Московської імперії, яке прийде, як історична конечність і закономірність, не буде вже з ким укладати злодійсько-бандитських договорів.

Але, як кажуть, панові полковникові виступати в ролі новітнього пана Заглоби і вимахувати шабелькою ніхто заборонити не може. Хай собі вимахує на здоров’ячко і збиває тим оскому на „креси всходні”, які вже можуть назад до Польщі повернутись хіба тоді, коли рак свисне. Правдоподібніше, що приайдеться брати „ногі за пас” з цих українських територій, які безправно привласнила собі Польща з ласки червоної Москви після звінчення Другої світової війни, тобто з Холмщини, Підляшія, Лемківщини, Перемишлі, Ярославщини й Любачівщини. Коли поляки дозволили собі забрати в німців території, на яких від сотень років німці творили національну більшість, то тим самим мають це право, тим більше у відношенні до поляків, зробити українці, забрати від них ці споконвічні їхні землі, де вони ще недавно творили переважну більшість і з яких їх брутально викинено.

Панько Незабудъко

СХВАЛЮСМО

Як відомо, ньюйоркське „Новое Русское Слово” николи не відзначалося симпатіями до української визвольної справи. На його сторінках завжди знаходять собі місце різної барви україножери, а деякі його співробітники й досі замість України вперто вживають назов Малоросія і „Юг Росії”. Проте, врядигоди з міркувань „тиражової” політики редакція дозволяє висловитися тому чи іншому авторові з українських позицій. Ось так у числі з 20 квітня з'явилася в „НРС” стаття доктора історичних наук Леоніда Тарасюка (псевдонім?) п. н.

ЧЕРЕЗ ОЩАДНІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА!
УКРАЇНСЬКА ІЩАДНИЧО-ПОЗИЧКОВА СПЛІКА
“ПЕВНІСТЬ” У ЧІКАГО

платити найвищу дивіденду від ощадностей, а саме:

- $5\frac{1}{4}\%$ від біжучих щадничих конт.
- $6\frac{1}{4}\%, 6\frac{1}{2}\%, 6\frac{3}{4}\%, 7\%, 7\frac{1}{2}\%$ та $7\frac{3}{4}\%$ від СЕРТИФІКАТІВ,

залежно від суми та часу, на який вкладається.

Передчасний вибір, чи ліквідація Сертифікату підлягає відповідним обтягненням.

- Кожне ІЩАДНИЧЕ КОНТО є забезпечене ФЕДЕРАЛЬНОЮ УРЯДОВОЮ АГЕНЦІЄЮ ФСПІК — до суми 40.000 доларів.

- Бажаєте купити дім, господарство (фарму), чи площу, зверніться до СПЛІКИ за позикою (мортгеджом), яку одержите на дуже догідних умовах!

КОРИСТАЙТЕ З УСЛУГ, ЯКІ ДАЄ СПЛІКА „ПЕВНІСТЬ”:

- ОСОБИСТІ ЧЕКИ (ЧЕКОВІ КОНТА) т. зв. „НОВ АКОУНТС”.
- ПЕНСІЙНІ КОНТА — ГРА та КІО — на яких зложені гроші відтя-

гається від прибуткового податку.

- ІЩАДНИЧІ КОНТА „РІЗДВЯНИЙ КЛЮБ” вже від 1.00 дол.

- ВОГНЕТРИВАЛІ ДЕПОЗИТОВІ СКРИНЬКИ.

- ГРОШЕВІ ПЕРЕКАЗИ — ПОДОРОЖНІ ЧЕКИ.

- ПЛАЧЕННЯ МІСЬКИХ РАХУНКІВ за воду, газ, електрику та телефон.

- БЕЗПЛАТНЕ НОТАРІАЛЬНЕ ЗАВІРЕННЯ ДОКУМЕНТІВ.

За ІНФОРМАЦІЯМИ та ПОРАДАМИ у всіх ФІНАНСОВИХ СПРАВАХ просимо звертатися особисто, або телефонічно з довір'ям!

Години праці:

Понеділок: 9 — 3 по пол.

Четвер: 9 — 3 по пол.

Вівторок: 9 — 3 та 6 — 8 веч.

П'ятниця: 11 — 8 веч.

Середа: закрито

Субота: 9 — 1 опівдні

932-936 N. WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILL. 60622 tel. (312) 772-4500

SECURITY SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

СТЕЙТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

“БУДУЧНІСТЬ”

У ДЕТРОЙТІ

СЛУЖИТЬ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ ДЕШЕВИМ І ВИГДНІМ КРЕДИТОМ. НИЗЬКОВІДСТОКІВ ПОЗИКИ НА АВТА, ДОМИ, НАПРАВУ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІЇ, ШПІТАЛЬНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИЧКИ (КРІМ МОРТГЕДЖОВІХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ДО 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧКОДАВЦЯ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ $5\frac{1}{4}\%$ ДИВІДЕНДИ.

Вкладчики мають безкоштовне життєве забезпечення до висоти 2,000 дол.

Ощадності забезпечені до всякої висоти.

FUTURE CREDIT UNION OF DETROIT

4641 Martin Ave. 3011 Caniff
Detroit, Mi. 48210 Hamtramck, Mi. 48212

Tel.: 843-5411

ФЕДЕРАЛЬНА
КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА СУМА
В ЙОНКЕРСІ, Н. Й.

ВИДАЄ ПОЗИКИ СВОІМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ, СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ ЧЕКАМИ, УДІЛЯЄ НАЙДЕШЕВІШІЙ КРЕДИТ НА АВТА, МОРТГЕДЖІ,

ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки, вакації, весілля та інші цілі. СПЕЦІАЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ. Майно кожного вкладчика чи позичкодавця забезпечене.

Приймає ощадності і платить $5\frac{1}{4}\%$ дивіденди.

Безплатне забезпечення ощадностей.

Безплатне життєве забезпечення до 2,000 дол.

Адреса:

SUMA (YONKERS)
FEDERAL CREDIT UNION
301 Palisade Ave. Yonkers, N. Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

, „Про деякі ілюзії та реальності”, уривок з якої нижче передруковуємо в перекладі з російської мови. — Ред.

„... Якщо Росія — російський народ бажає щиріх добросусідських відносин з сусідніми народами, треба передусім засудити політику експансії — як минулу, так і нинішню — і відмовитися від неї в майбутньому.

Але в колах російської еміграції про це з-правила говорити не прийнято, не хочуть навіть нічого слухати на цю тему, а якщо вже хтось висловиться, як В. Буковський, в користь самовизначення народів Советського Союзу, згоди широкої російської авдіторії з цим принципом сподіватися нема чого, хоч він не викликає заперечень російського суспільства, коли йшлося про народи, скажімо, Оттоманської імперії або Австро-Угорщини. В зв'язку з проблемою самовизначення мимоволі виникають такі асоціації. Кремлівські верховоди почали бути підносити завісу над злодіяннями „сталінського періоду” і завдяки балакучого Хрушеву злегка проговорилися про злочини знищення десятків мільйонів людей.

Однак, дорікаючи Сталінові за деякі його внутрішні діяння, кремлівське керівництво ані словом не прохопилося про його агресивну зовнішню політику. Невпаки, сталінська стратегія на міжнародній арені описується советською історіографією і пропагандою як „мудра й послідовна миролюбна політика КПСС”. І не диво — саме в цій сфері московські диктатори залишилися найбільш послідовними продовжуваючими експансіоністської політики свого „вождя і вчителя”. Алеж серед жертв сталінського терору і мільйони поляків, естонців, латишів, литовців, молдаван і румунів, росіян, українців і білорусів, жидів, німців, фінів — мешканців „визволених” Советським Союзом країн і областей Європи. Внаслідок саме цих акцій комуністична імперія роздулася майже до меж колишньої Російської, та ще й встановила „протекторат” над усюю Східною Європою і частиною Азії. Смішно було б сподіватися, що кремлівські головачі цього конгломерату засудять те, чим не навтішається їхнє великороджене серце.

Та чи личить вільній російській еміграції знати позицію мовчазної згоди з цим ганебним положенням? Хіба морально допускальним є віддавати анатемі звірячі злочини советської влади в підкорених нею країнах і водночас спокійно сприймати як щось належне наслідки її імперіялістичної зовнішньої політики? Чи не зобов'язані всі верстви російської політичної еміграції одверто засуджувати обидві, нерозривні зв'язані між собою, сторони советської системи — варварські соціалістичні „експерименти” і послідовну стратегію анексії?

Поки Росія, хоча б в особі її авторитетних представників та організацій на еміграції не відмежується рішуче від советських імперських „досягнень” годі буде переконати потерпілі від цих акцій народи в тому, що Росія — це не СССР і не совєтсь-

ка влада, що Росіяни не хочуть повернутися до того далеко не ідеалічного минулого, яким для національних меншин була Російська імперія”.

КУТОК ГУМОРУ

Брежнєв конферує з Громиком. У цей час дзвонить телефон. Секретар знімає слухавку і, звертаючись до Громика, каже: — Вас просять до телефона у важливій справі.

— Чи дозволите говорити? — питает Громико Брежнєва. — Говори! — відказує Брежнєв.

Починається розмова, Брежнєв прислухається.

Громико повторює тільки одне слово:

— Нет... нет... нет... нет... да... нет...

Розмова закінчується. Брежнєв питает:

— З ким це ти говорив?

— З американською амбасадою.

— А як ти посмів сказати „да”?

— Це американський посол питався, чи я добре його чую.

**

Над одним із входів до раю висить напис: „Для мужів, які все життя перебували під закаблучком у своїх дружин”. Перед цим входом вишкувалася довжелезна черга.

Над другим входом напис: „Для мужів, які ніколи не були під закаблучком у своїх дружин”. Тут стоїть один боязкий чоловік. До нього підходить апостол Павло і питает:

— Чому тут стоїш?

— Не знаю, — відповідає той. — Жінка звеліла тут стояти.

**

До крамниці „Оптика” входить покупець.

— Добрий день! — вітає його продавець. — Вам потрібні окуляри мінус дев'ять.

— Як ви вгадали, що я короткозорий?

— Дуже просто: ви замість дверей увійшли через вікно.

**

У книгарні.

Покупець: — Чи ви маєте книжку „Як стати багатим за три місяці”?

— Авжеж маю. Але я порадив би купити ще одну.

— Яку?

— Кримінальний кодекс.

“VISNYK” — “THE HERALD”

Published by Organization for Defence of Four Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August, when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,

New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003.
